

A. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ- ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ 2017 (ΙΣΧΥΟΥΝ ΑΠΟ 1.10.2017)

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ (21 ώρες, 30 ECTS)		ΩΡΕΣ	ECTS
1	Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου (προαπ.: σεμιν. νομ. Πληροφορικής, βλ. σελ. 51-52)	2	4
2	Ιστορία του Δικαίου	3	4
3	Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο	4	5
4	Συνταγματικό Δίκαιο	6	7
5	Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου	4	6
6	Μάθημα Επιλογής Γενικής Παιδείας	2	4
Β' ΕΞΑΜΗΝΟ (21 ώρες, 30 ECTS)		ΩΡΕΣ	ECTS
1	Διοικητικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος	6	7
2	Ποινικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος	4	6
3	Δίκαιο της Δικαιοπραξίας	4	5
4	Οικογενειακό Δίκαιο	3	4
5	Εμπορικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος	2	4
6	Μάθημα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Γ' κύκλος)	2	4
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ (22 ώρες, 30 ECTS)		ΩΡΕΣ	ECTS
1	Μεθοδολογία του Δικαίου	2	4
2	Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης	4	5
3	Ποινικό Δίκαιο - Ποινολογία	4	5
4	Ενοχικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος	6	7
5	Εμπράγατο Δίκαιο	4	5
6	Διοικητικό Δίκαιο (Φορολογικό Δίκαιο)	2	4
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ (25 ώρες, 30 ECTS)		ΩΡΕΣ	ECTS
1	Συνταγματικές Ελευθερίες	4	5
2	Ενοχικό Δίκαιο – Ειδικό Μέρος	6	6
3	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Ανταγωνισμού)	2	4
4	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας: Βιομηχανικής - Πνευματικής)	3	4
5	Ατομικό Εργατικό Δίκαιο	4	4
6	Πολιτική Δικονομία (Γενικό Μέρος- Απόδειξη)	6	7
Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ (27 ώρες, 30 ECTS)		ΩΡΕΣ	ECTS
1	Ποινικό Δίκαιο – Ειδικό Μέρος	6	5
2	Διοικητική Δικονομία	7	7
3	Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο	4	4
4	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών)	6	6
5	Διακλαδικό σεμινάριο επιλογής (Α' κύκλος)	2	4
6	Μάθημα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Β' κύκλος)	2	4

ΣΤ'	ΕΞΑΜΗΝΟ (23 ώρες, 30 ECTS)	ΩΡΕΣ	ECTS
1	Ποινική Δικονομία	7	7
2	Κληρονομικό Δίκαιο	4	5
3	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Εμπορικών Δικαιοπραξιών)	3	4
4	Εμπορικό Δίκαιο (Πτωχευτικό & Εξυγίανσης Επιχειρήσεων)	3	4
5	Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο	4	6
6	Διακλαδικό σεμινάριο επιλογής (Β' κύκλος)	2	4

Ζ'	ΕΞΑΜΗΝΟ (22 ώρες, 30 ECTS)	ΩΡΕΣ	ECTS
1	Σύνθεση Αστικού Δικαίου	4	4
2	Πολιτική Δικονομία (Ενδिका Μέσα-Αναγκ. Εκτέλεση)	6	6
3	Σύνθεση Εμπορικού Δικαίου	4	4
4	Μάθημα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Α' κύκλος)	2	4
5	Μάθημα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Ε' κύκλος)	2	4
6	Μάθημα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Α' κύκλος)	2	4
7	Μάθημα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Α' κύκλος)	2	4

Η'	ΕΞΑΜΗΝΟ (24 ώρες, 30 ECTS)	ΩΡΕΣ	ECTS
1	Σύνθεση Ποινικού Δικαίου & Ποινικής Δικονομίας	6	5
2	Σύνθεση Δημοσίου Δικαίου & Διοικητικής Δικονομίας	6	5
3	Σύνθεση Πολιτικής Δικονομίας	4	4
4	Μάθημα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Δ' κύκλος)	2	4
5	Μάθημα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΣΤ' κύκλος)	2	4
6	Μάθημα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Β' κύκλος)	2	4
7	Μάθημα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (Β' κύκλος)	2	4

A) Υποχρεωτικά Μαθήματα (Υ)

	ΩΡΕΣ	ECTS
Υ1	Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου (και σεμιν. νομ. πληροφορικής)	2 4
Υ2	Ιστορία του Δικαίου	3 4
Υ3	Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο	4 5
Υ4	Συνταγματικό Δίκαιο	6 7
Υ5	Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου	4 6
Υ6	Διοικητικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος)	6 7
Υ7	Ποινικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος)	4 6
Υ8	Δίκαιο της Δικαιοπραξίας	4 5
Υ9	Οικογενειακό Δίκαιο	3 4
Υ10	Εμπορικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος)	2 4
Υ11	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Ανταγωνισμού)	2 4
Υ12	Μεθοδολογία του Δικαίου	2 4
Υ13	Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης	4 5
Υ14	Ποινικό Δίκαιο (Ποινολογία)	4 5
Υ15	Ενοχικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος)	6 7
Υ16	Εμπράγματο Δίκαιο	4 5
Υ17	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών)	6 6
Υ18	Συνταγματικές Ελευθερίες	4 5
Υ19	Ενοχικό Δίκαιο (Ειδικό Μέρος)	6 6

Υ20	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Εμπορικών Δικαιοπραξιών)	3	4
Υ21	Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας:Βιομηχανικής - Πνευματικής)	3	4
Υ22	Ατομικό Εργατικό Δίκαιο	4	4
Υ23	Πολιτική Δικονομία (Γενικό Μέρος – Απόδειξη)	6	7
Υ24	Ποινικό Δίκαιο (Ειδικό Μέρος)	6	5
Υ25	Διοικητική Δικονομία	7	7
Υ26	Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο	4	4
Υ27	Πολιτική Δικονομία (Ενδिका Μέσα – Αναγκαστική Εκτέλεση)	6	6
Υ28	Ποινική Δικονομία	7	7
Υ29	Διοικητικό Δίκαιο (Φορολογικό Δίκαιο)	2	4
Υ30	Κληρονομικό Δίκαιο	4	5
Υ31	Εμπορικό Δίκαιο (Πτωχευτικό & Εξυγίανσης Επιχειρήσεων)	3	4
Υ32	Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο	4	6
Υ33	Σύνθεση Αστικού Δικαίου	4	4
Υ34	Σύνθεση Πολιτικής Δικονομίας;	4	4
Υ35	Σύνθεση Εμπορικού Δικαίου	4	4
Υ36	Σύνθεση Ποινικού Δικαίου & Ποινικής Δικονομίας	6	5
Υ37	Σύνθεση Δημοσίου Δικαίου & Διοικητικής Δικονομίας	6	5

Β) Μαθήματα Επιλογής Γενικής Παιδείας (ΓΠ)

(1^ο εξάμηνο, επιλέγεται 1, ώρες διδασκαλίας 2, ECTS 4)

- ΓΠ 1. Γενική Κοινωνιολογία
- ΓΠ 2. Δίκαιο και Οικονομία
- ΓΠ 3. Πολιτειολογία
- ΓΠ 4. Πολιτική Επιστήμη
- ΓΠ 5. Διπλωματική Ιστορία

Γ) Διακλαδικά Σεμινάρια (ΔΣ)

(επιλέγεται 1 από κάθε κύκλο, συνολικά 2, ώρες διδασκ. 4, ECTS 4 για το καθένα)

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ (5^ο Εξάμηνο)

- ΔΣ 1. Διακρίσεις και Δίκαιο
- ΔΣ 2. Διεθνές και Ευρωπαϊκό Εργατικό Δίκαιο
- ΔΣ 3. Διεθνές Ποινικό Δίκαιο
- ΔΣ 4. Σύγχρονες Μορφές Συμβάσεων
- ΔΣ 5. Δίκαιο της Ενέργειας

Β΄ ΚΥΚΛΟΣ (6^ο Εξάμηνο)

- ΔΣ 6. Ευρωπαϊκή και Διεθνής Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση

- ΔΣ 7. Η ΕΣΔΑ το δίκαιο των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ στην ελληνική έννομη τάξη : Η
διαρκής πρόκληση της εφαρμογής τους
- ΔΣ 8. Δίκαιο Ιατρικής Ευθύνης
- ΔΣ 9. Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών
- ΔΣ 10. Δίκαιο και Θρησκεία

Δ) Μαθήματα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΠΕ)

(επιλέγεται 1 από κάθε κύκλο, συνολικά 6, ώρες διδασκ. 2 και ECTS 4 για το καθένα. Τα ίδια μαθήματα προσφέρονται στο αντίθετο εξάμηνο ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής - ΕΛΕ)

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ (7^ο Εξάμηνο)

- ΠΕ 1. Δίκαιο μισθώσεων και σύμβασης έργου
- ΠΕ 2. Δίκαιο Κτηματολογίου, Οριζόντια-κάθετη ιδιοκτησία
- ΠΕ 3. Ασφαλιστικά μέτρα
- ΠΕ 4. Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δικονομικό Δίκαιο
- ΠΕ 5. Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης

Β΄ ΚΥΚΛΟΣ (5^ο Εξάμηνο)

- ΠΕ 6. Δίκαιο περιβάλλοντος, χωροταξικό-πολεοδομικό
- ΠΕ 7. Υπαλληλικό Δίκαιο – Δίκαιο Παιδείας
- ΠΕ 8. Διοικητικό Οικονομικό Δίκαιο
- ΠΕ 9. Δημοσιονομικό Δίκαιο
- ΠΕ 10. Δίκαιο μέσωσων μαζικής επικοινωνίας

Γ΄ ΚΥΚΛΟΣ (2^ο Εξάμηνο)

- ΠΕ 11. Κοινωνιολογία του Δικαίου
- ΠΕ 12. Δίκαιο της Πληροφορικής
- ΠΕ 13. Εκκλησιαστικό Δίκαιο
- ΠΕ 14. Ειδικοί θεσμοί του Αρχαίου Ελληνικού Δικαίου
- ΠΕ 15. Ιδιωτικό Δίκαιο της Αρχαίας Ρώμης

Δ΄ ΚΥΚΛΟΣ (8^ο Εξάμηνο)

- ΠΕ 16. Οικονομικό Ποινικό Δίκαιο
- ΠΕ 17. Θέματα Ειδικού Ποινικού Δικαίου (ΠΚ)
- ΠΕ 18. Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι
- ΠΕ 19. Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο
- ΠΕ 20. Εγκληματολογία

Ε΄ ΚΥΚΛΟΣ (7^ο Εξάμηνο)

- ΠΕ 21. Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο (Jean Monnet)
- ΠΕ 22. Τραπεζικό Δίκαιο
- ΠΕ 23. Ναυτικό Δίκαιο
- ΠΕ 24. Δίκαιο Μεταφορών
- ΠΕ 25. Ειδικά θέματα Εμπορικών Εταιριών

ΣΤ΄ ΚΥΚΛΟΣ (8^ο Εξάμηνο)

- ΠΕ 26. Συγκριτικό Δίκαιο
- ΠΕ 27. Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο
- ΠΕ 28. Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών
- ΠΕ 29. Ειδικά ζητήματα Δικαίου Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ΠΕ 30. Ειδικά ζητήματα Δημόσιου Διεθνούς Δικαίου

Ε) Μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΕΛΕ)

(επιλέγονται 2 από κάθε κύκλο, συνολικά 4, ώρες διδασκ. 2, ECTS 4 για το καθένα)

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ (7^ο Εξάμηνο)

ΠΕ 11-20 και 26-30 ως ΕΛΕ: Τα μαθήματα ΠΕ των κύκλων Γ΄- Δ΄- ΣΤ΄) ως ΕΛΕ

- ΕΛΕ 6. Οικονομικό Ποινικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 7. Θέματα Ειδικού Ποινικού Δικαίου (ΠΚ)
- ΕΛΕ 8. Ειδικό Ποινικό Νόμοι
- ΕΛΕ 9. Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 10. Εγκληματολογία
- ΕΛΕ 16. Συγκριτικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 17. Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 18. Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών
- ΕΛΕ 19. Ειδικά ζητήματα Δικαίου Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ΕΛΕ 20. Ειδικά ζητήματα Δημόσιου Διεθνούς Δικαίου
- ΕΛΕ 51. Κοινωνιολογία του Δικαίου
- ΕΛΕ 52. Δίκαιο της Πληροφορικής
- ΕΛΕ 53. Εκκλησιαστικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 54. Ειδικό θεσμοί του Αρχαίου Ελληνικού Δικαίου
- ΕΛΕ 55. Ιδιωτικό Δίκαιο της Αρχαίας Ρώμης

Πρόσθετες δυνατότητες ελληνόγλωσσων επιλογών

- ΕΛΕ 21. Σύγχρονα ζητήματα Οικογενειακού Δικαίου
- ΕΛΕ 22. Ειδικές ενοχικές σχέσεις (κοινωνία, διοίκηση αλλοτρίων, εντολή, εγγύηση, αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους, συμβιβασμός)
- ΕΛΕ 23. Εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης ιδιωτικών διαφορών (διατησία, διαμεσολάβηση, μορφές συμβιβαστικής επίλυσης)
- ΕΛΕ 24. Ποινικό Δίκαιο Ανηλίκων
- ΕΛΕ 25. Στρατιωτικό Ποινικό Δίκαιο

- ΕΛΕ 26. Ελληνική Πολιτική και Συνταγματική Ιστορία 1821-1975
- ΕΛΕ 27. Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων
- ΕΛΕ 28. Ενωσιακό Φορολογικό & Τελωνειακό Δίκαιο
- ΕΛΕ 29. Κυπριακό Δίκαιο
- ΕΛΕ 30. Διεθνείς Θεσμοί
- ΕΛΕ 31. Δίκαιο Καταστάσεως Αλλοδαπών - Μετανάστευσης
- ΕΛΕ 32. Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 33. Ευρωπαϊκό Συνταγματικό Δίκαιο – Jean Monnet

Πρόσθετες δυνατότητες ξενόγλωσσων επιλογών

Αγγλικά

- ΕΛΕ 34. European Law of Contracts
- ΕΛΕ 35. European Constitutional Law - Jean Monnet
- ΕΛΕ 36. EU-International Relations Law
- ΕΛΕ 37. International Trade Law (GATT/WTO Law)
- ΕΛΕ 38. EU – Intellectual Property Law
- ΕΛΕ 39. Legal Rhetorics in Antiquity

Γερμανικά

- ΕΛΕ 40. Europäisches Gesellschaftsrecht
- ΕΛΕ 41. Europäisches Insolvenzrecht
- ΕΛΕ 42. Jugendstrafrecht, Kriminologie, Strafvollzug

Γαλλικά

- ΕΛΕ 43. Droits sociaux et État social en Europe
- ΕΛΕ 44. Théorie générale du droit
- ΕΛΕ 45. Anthropologie du droit

Β΄ ΚΥΚΛΟΣ (8^ο Εξάμηνο)

ΠΕ 1-10 και 21-25 ως ΕΛΕ: Τα μαθήματα ΠΕ των κύκλων Α΄-Β΄- Ε΄ ως ΕΛΕ

- ΕΛΕ 1. Δίκαιο μισθώσεων και σύμβασης έργου
- ΕΛΕ 2. Δίκαιο Κτηματολογίου, Οριζόντια-κάθετη ιδιοκτησία
- ΕΛΕ 3. Ασφαλιστικά μέτρα
- ΕΛΕ 4. Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δικονομικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 5. Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης
- ΕΛΕ 11. Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο (Jean Monnet)
- ΕΛΕ 12. Τραπεζικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 13. Ναυτικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 14. Δίκαιο Μεταφορών
- ΕΛΕ 15. Ειδικά θέματα Εμπορικών Εταιριών
- ΕΛΕ 46. Δίκαιο περιβάλλοντος, χωροταξικό-πολεοδομικό
- ΕΛΕ 47. Υπαλληλικό Δίκαιο – Δίκαιο Παιδείας
- ΕΛΕ 48. Διοικητικό Οικονομικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 49. Δημοσιονομικό Δίκαιο
- ΕΛΕ 50. Δίκαιο μέσων μαζικής επικοινωνίας

Πρόσθετες δυνατότητες ελληνόγλωσσων επιλογών

ΕΛΕ 56. Ιδιωτικό Δίκαιο Τουρισμού

ΕΛΕ 57. Εκούσια Δικαιοδοσία

ΕΛΕ 58. Σύγχρονα θέματα Εργατικού Δικαίου-Επισημαίνεις εργασιακές σχέσεις

ΕΛΕ 59. Δίκαιο Υγείας και Κοινωνικών Υπηρεσιών

ΕΛΕ 60. Ειδικοί θεσμοί Ναυτικού Δικαίου

ΕΛΕ 61. Σωφρονιστική

ΕΛΕ 62. Νομοθεσία και Πολιτική για τα Ναρκωτικά

ΕΛΕ 81. Ειδικές Ποινικές Διαδικασίες

ΕΛΕ 63. Δικαστικός έλεγχος του νόμου (Συνταγματικό Δικονομικό Δίκαιο)

ΕΛΕ 64. Διοικητική Επιστήμη

ΕΛΕ 65. Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην έννομη τάξη της ΕΕ - Jean Monnet

ΕΛΕ 66. Φιλοσοφία του Δικαίου

ΕΛΕ 67. Ιστορία Βυζαντινού και Δυτικοευρωπαϊκού Δικαίου

Πρόσθετες δυνατότητες ξενόγλωσσων επιλογών

Αγγλικά

ΕΛΕ 68. International Litigation

ΕΛΕ 69. European Tort Law

ΕΛΕ 70. Crime in Cultural Perspective

ΕΛΕ 71. International and European Social Law

ΕΛΕ 72. History of Legal Philosophy

ΕΛΕ 73. Comparative Ecclesiastical Law

ΕΛΕ 74. European Human Rights Law – Jean Monnet

Γερμανικά

ΕΛΕ 75. EU-Strafrecht

ΕΛΕ 76. Internetrecht

ΕΛΕ 77. Digestenexegese des Römischen Privatrechts

Γαλλικά

ΕΛΕ 78. Rhétorique juridique de l' Antiquité

ΕΛΕ 79. Droit européen et comparé de la non-discrimination

ΕΛΕ 80. Histoire de la philosophie moderne du droit

7. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οι επερχόμενες μεταβολές τίθενται σε ισχύ με την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2017/2018, ταυτόχρονα με τη θέση σε εφαρμογή των περαιτέρω βελτιώσεων του παραπάνω υπό 2 αναμορφωμένου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών, το οποίο αρχικά τέθηκε σε ισχύ με την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2015/2016. Μετά ταύτα, ο ισχύων από 1.10. 2017 Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών έχει ως εξής:

Α΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΡΘΡΟ 1^ο

Τρόπος σπουδών

1. Ο πρώτος κύκλος σπουδών στη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης συνίσταται στην παρακολούθηση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών, το οποίο περιλαμβάνει μαθήματα που αντιστοιχούν σε 240 πιστωτικές μονάδες και ολοκληρώνεται με την απονομή πτυχίου. Κάθε ακαδημαϊκό έτος περιλαμβάνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε 60 πιστωτικές μονάδες. Στις ως άνω πιστωτικές μονάδες δεν περιλαμβάνονται εκείνες που θα προσμετρηθούν σε περίπτωση που ο φοιτητής¹, με βάση το νόμο και τους κανονισμούς του Ιδρύματος, παρακολουθήσει κύκλο μαθημάτων ξένης γλώσσας.

2. Οι σπουδές διεξάγονται με το σύστημα των εξαμηνιαίων μαθημάτων και, υπό την επιφύλαξη των ειδικότερων ρυθμίσεων του άρθρου 3 παρ. 6 του παρόντος, με το σύστημα της ελεύθερης επιλογής, από τους φοιτητές, του αριθμού των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών (υποχρεωτικών και κατ' επιλογή) που επιθυμούν να παρακολουθήσουν κάθε εξάμηνο καθώς και της χρονικής σειράς της παρακολούθησής τους.

3. Προαπαιτούμενα μαθήματα, για τη συμμετοχή και εξέταση σε άλλα μαθήματα, είναι τα ακόλουθα (αφού λήφθηκαν υπόψη και οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος Νομικής με αριθ. 8/11.6.2013):

α) Για το μάθημα *Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου*: Η παρακολούθηση εκπαιδευτικού σεμιναρίου νομικής πληροφορικής (πρόσβαση στις βάσεις νομικών δεδομένων), το οποίο δεν αποτελεί αυτοτελές μάθημα ούτε περιλαμβάνει εξέταση, αλλ' απλώς συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για τη συμμετοχή στις εξετάσεις του μαθήματος Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου.

β) Για το μάθημα *Σύνθεση Αστικού Δικαίου*: i. Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, ii. Δίκαιο της Δικαιοπραξίας, iii. Ενοχικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος).

γ) Για το μάθημα *Σύνθεση Αστικού Δικονομικού Δικαίου*: i. Πολιτική Δικονομία I (Γενικό μέρος-Απόδειξη).

δ) Για το μάθημα *Σύνθεση Διοικητικού και Συνταγματικού Δικαίου*: i. Διοικητικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος), ii. Διοικητική Δικονομία, iii. Συνταγματικό Δίκαιο, iv. Συνταγματικές Ελευθερίες.

ε) Για το μάθημα *Σύνθεση Εμπορικού Δικαίου*: i. Εμπορικό Δίκαιο (Γενικό μέρος), ii. Εμπορικό Δίκαιο (Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών).

στ) Για το μάθημα *Σύνθεση Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας*: i. Ποινικό Δίκαιο (Γενικό Μέρος), ii. Ποινικό Δίκαιο (Ποινολογία), iii. Ποινική Δικονομία.

Οι φοιτητές μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή και να εξετασθούν σε μάθημα Σύνθεσης εφόσον προηγουμένως έχουν εξεταστεί επιτυχώς στα μαθήματα που καθορίζονται παραπάνω ως προαπαιτούμενα για κάθε μάθημα Σύνθεσης (σημ.: Η παραπάνω διάταξη δεν καταλαμβάνει τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2014/15, βλ. παρακάτω μεταβατικές διατάξεις, άρθρο 18).

ΑΡΘΡΟ 2^ο

Χρονική διάρκεια – Διδακτικό έργο

¹ Η διαφυλική διατύπωση, με την οποία είχε συνταχθεί το κείμενο, κρίθηκε αναγκαίο να παραλειφθεί, για λόγους ευχερέστερης κατανόησης του κανονιστικού περιεχομένου των ρυθμίσεων.

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου. Το διδακτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα, το χειμερινό και το εαρινό, που οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης τους καθορίζονται από το Ίδρυμα. Ως διδακτικό έργο θεωρείται: α) η αυτοτελής διδασκαλία ενός μαθήματος σε ενιαίο ακροατήριο ή σε τμήματα ή σε μικρές ομάδες φοιτητών, β) η συνεργασία διδασκόντων κατά τη διδασκαλία διακλαδικών σεμιναρίων ή μαθημάτων, γ) οι εργαστηριακές ή φροντιστηριακές ασκήσεις και η εν γένει πρακτική εξάσκηση των φοιτητών, δ) η επίβλεψη εργασιών και ε) η οργάνωση σεμιναρίων, εικονικών δικών, άλλων πρακτικών προσομοίωσης ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην εμπέδωση των γνώσεων των φοιτητών.

2. Το χρονικό διάστημα διδασκαλίας για κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο 13 πλήρεις εβδομάδες, με ειδικότερο καθορισμό από τη Γενική Συνέλευση της Σχολής που γίνεται πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους. Μετά το πέρας της διδασκαλίας κάθε εξαμήνου σπουδών ακολουθεί εξεταστική περίοδος μέγιστης χρονικής διάρκειας 3 εβδομάδων, κατά την οποία εξετάζονται τα μαθήματα που διδάχθηκαν στο εξάμηνο αυτό. Επιπλέον, κατά το μήνα Σεπτέμβριο κάθε ακαδημαϊκού έτους λαμβάνει χώρα επαναληπτική εξεταστική περίοδος μέγιστης χρονικής διάρκειας 4 εβδομάδων, κατά την οποία εξετάζονται όλα τα μαθήματα που διδάχθηκαν κατά τα δύο προηγούμενα εξάμηνα του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού έτους.

3. α) Οι φοιτητές μπορούν να εγγραφούν στα εξάμηνα, εφόσον πληρούν τους όρους συνέχισης της φοίτησης που καθορίζει ο νόμος.

β) Εφόσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, οι εργαζόμενοι φοιτητές δύνανται, ύστερα από αίτησή τους, να εγγράφονται πριν από την έναρξη χειμερινού εξαμήνου ως φοιτητές μερικής φοίτησης για ένα τουλάχιστον ολόκληρο ακαδημαϊκό έτος και να ακολουθούν το ειδικό πρόγραμμα σπουδών μερικής φοίτησης της Σχολής. Η συνδρομή των προϋποθέσεων ένταξης σε καθεστώς μερικής φοίτησης επανεξετάζεται μετά από αίτημα συνέχισης της μερικής φοίτησης εκ μέρους του φοιτητή, στην αρχή κάθε νέου ακαδημαϊκού έτους.

γ) Το καθεστώς μερικής φοίτησης δεν μπορεί μέσα στη διάρκεια του ίδιου ακαδημαϊκού έτους να μεταβληθεί, με αίτηση του φοιτητή, σε καθεστώς κανονικής φοίτησης, για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας εφαρμογής του ειδικού προγράμματος σπουδών μερικής φοίτησης.

4. Οι φοιτητές μπορούν, ύστερα από αίτησή τους, να διακόψουν τη φοίτησή τους κατά τους όρους του νόμου. Κατά το χρόνο διακοπής της φοίτησης ο φοιτητής δεν έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις των μαθημάτων.

ΑΡΘΡΟ 3^ο

Δήλωση εγγραφής και δήλωση μαθημάτων εξαμήνου

1. Κατά την έναρξη κάθε εξαμήνου, σε προθεσμίες που ανακοινώνονται ηλεκτρονικά από τη Γραμματεία της Σχολής για κάθε είδος δήλωσης χωριστά και δεν επιτρέπεται να παραταθούν παρά μόνο με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής για όλως εξαιρετικούς λόγους, ο φοιτητής οφείλει να υποβάλλει **δύο δηλώσεις: α)** ηλεκτρονική δήλωση **εγγραφής** του στο εξάμηνο που διανύει χρονικά από την αρχική εγγραφή του στη Σχολή, καθώς και **β)** ηλεκτρονική δήλωση που περιέχει τα **μαθήματα** του προγράμματος σπουδών (υποχρεωτικά ή/και επιλογής ή/και διακλαδικά σεμινάρια), τα οποία ο φοιτητής επιθυμεί να παρακολουθήσει κατά το συγκεκριμένο ακαδημαϊκό εξάμηνο. Σε περίπτωση μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής των ως άνω δηλώσεων η συμμετοχή του φοιτητή στις εξετάσεις αποκλείεται, με την επιφύλαξη των οριζόμενων παρακάτω στην παράγραφο 7 του παρόντος άρθρου.

(Σημείωση: Αναγκαία είναι η ηλεκτρονική υποβολή και μιας **τρίτης δήλωσης**, της δήλωσης επιλογής **συγγραμμάτων** από το Σύστημα διανομής ΕΥΔΟΞΟΣ, για τη οποία τίθεται ξεχωριστή προθεσμία από το Υπουργείο Παιδείας. Η τυχόν παράλειψη υποβολής της δήλωσης αυτής δεν αποκλείει τον φοιτητή από τις εξετάσεις, αλλά από τη δωρεάν λήψη των συγγραμμάτων. Κατά την υποβολή της δήλωσης επιλογής συγγραμμάτων ο φοιτητής ζητά συγγράμματα μόνο για μαθήματα που πράγματι έχει δηλώσει, ώστε να αποφεύγονται δυσάρεστες περιπλοκές, λ.χ. υποχρέωση επιστροφής συγγραμμάτων, αποκλεισμός του από το Σύστημα διανομής κλπ).

2. Από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2017/18 και μετά ορίζεται, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής, πριν από την έναρξη κάθε εξαμήνου, **για τα μαθήματα**

περιορισμένης και ελεύθερης επιλογής (ΠΕ, ΕΛΕ) και για τα διακλαδικά σεμινάρια (ΔΣ), ανώτατος αριθμός συμμετοχής φοιτητών ανά μάθημα. Αν δεν ορισθεί από τη Γενική Συνέλευση τέτοιος ανώτατος αριθμός, θα ισχύει ο αριθμός εκατόν πενήντα (150) για τα μαθήματα ΔΣ και ΠΕ και ο αριθμός εξήντα (60) για τα μαθήματα ΕΛΕ. Για τα μαθήματα Γενικής Παιδείας (ΓΠ, 1^ο εξάμηνο) δεν προβλέπεται ανώτατο όριο. Τα ανώτατα αυτά όρια, εφόσον διαπιστώνεται σοβαρή αντικειμενική ανάγκη, μπορούν να μεταβάλλονται με απόφαση τη Γενικής Συνέλευσης της Σχολής, για κάθε μια κατηγορία τέτοιων μαθημάτων. Η ένταξη του φοιτητή σε κάποιο ή κάποια από τα μαθήματα περιορισμένης ή ελεύθερης επιλογής ή διακλαδικά σεμινάρια γίνεται με βάση τη σειρά χρονικής προτεραιότητας ως προς την υποβολή της δήλωσης μαθημάτων ή/και με κριτήρια που ορίζει η Γενική Συνέλευση της Σχολής (σημ.: *Ο ανώτατος αυτός αριθμός συμμετοχής φοιτητών ανά μάθημα δεν καταλαμβάνει τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2014/15, βλ. παρακάτω μεταβατικές διατάξεις, άρθρο 18*).

3. Χωρίς εκτυπωμένη ή αποθηκευμένη ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής δήλωσης εγγραφής και δήλωσης μαθημάτων ο φοιτητής δεν δικαιούται να επικαλεσθεί στη Γραμματεία της Σχολής την υποβολή δήλωσής του.

4. Οι προθεσμίες της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ισχύουν και για τα μαθήματα που τυχόν παρακολούθησε ο φοιτητής κατά το αμέσως προηγούμενο εξάμηνο (ή/και κατά τα δύο προηγούμενα εξάμηνα, αν πρόκειται για αποτελέσματα της εξεταστικής περιόδου Σεπτεμβρίου) και των οποίων τα αποτελέσματα εξέτασής τους δεν έχουν ακόμα εκδοθεί κατά τη λήξη της προθεσμίας, οπότε η δήλωση των μαθημάτων αυτών θεωρείται ότι υποβάλλεται με την επιφύλαξη να ισχύει μόνον αν το αποτέλεσμα της εξέτασής τους είναι απορριπτικό.

5. Για τη συμμετοχή του φοιτητή στην επαναληπτική εξεταστική περίοδο κάθε ακαδημαϊκού έτους (το μήνα Σεπτέμβριο) δεν υποβάλλεται ξεχωριστή δήλωση και ο φοιτητής δικαιούται να εξετασθεί σε όλα τα μαθήματα που είχε επιλέξει με τις δηλώσεις του κατά τα δύο εξάμηνα του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού έτους, εφόσον είχε αποτύχει ή δεν είχε εξετασθεί σε αυτά.

6. Η δήλωση μαθημάτων του φοιτητή υπόκειται στους ακόλουθους κανόνες:

α) Ανώτατο όριο του αριθμού μαθημάτων που μπορεί να δηλώσει ο φοιτητής σε ένα εξάμηνο κανονικής φοίτησης είναι αυτό των **είκοσι (20)** μαθημάτων, ενώ σε ένα εξάμηνο μερικής φοίτησης αυτό των **δέκα (10)** μαθημάτων.

β) Ο φοιτητής δεν επιτρέπεται να επιλέξει μαθήματα που στο πρόγραμμα σπουδών προβλέπονται για εξάμηνο που έπεται χρονικά περισσότερο από δύο (2) εξάμηνα από αυτό στο οποίο είναι εγγεγραμμένος (π.χ. αν είναι εγγεγραμμένος στο 3^ο εξάμηνο μπορεί να επιλέξει μαθήματα μέχρι και του 5^{ου} εξαμήνου, αν είναι εγγεγραμμένος στο 4^ο εξάμηνο μπορεί να επιλέξει μαθήματα μέχρι και του 6^{ου} εξαμήνου κ.ο.κ).

γ) Ο φοιτητής δεν μπορεί να επιλέξει για το χειμερινό εξάμηνο μαθήματα που το Πρόγραμμα Σπουδών προσφέρει μόνο στο εαρινό εξάμηνο και το αντίστροφο, εκτός αν τα εν λόγω μαθήματα προσφέρονται και ως επαναληπτικά.

δ) Για τη δήλωση μαθημάτων Σύνθεσης απαιτείται προηγουμένως η πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 1 παρ. 3 του παρόντος.

7. **α)** Πριν την ολοκλήρωση του τελευταίου εξαμήνου του προγράμματος σπουδών, ο φοιτητής, σε περίπτωση που δεν υποβάλει ο ίδιος εμπροθέσμως τη δήλωση μαθημάτων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, θεωρείται ότι επέλεξε να εγγραφεί και να παρακολουθήσει όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του προγράμματος σπουδών του εξαμήνου το οποίο διανύει χρονικώς από την αρχική εγγραφή του στη Σχολή, και μόνον αυτά.

β) Μετά την ολοκλήρωση και του τελευταίου εξαμήνου του προγράμματος σπουδών και μέχρι την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη των σπουδών του και της φοιτητικής του ιδιότητας, κατά τους όρους του νόμου, ο φοιτητής, εφόσον δεν υποβάλει ο ίδιος εμπροθέσμως τη δήλωση μαθημάτων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, θεωρείται ότι επέλεξε να εγγραφεί και να παρακολουθήσει τα υποχρεωτικά μαθήματα που τυχόν εξακολουθεί να οφείλει **από όλα τα προηγούμενα εξάμηνα** του είδους (χειμερινού ή εαρινού) του χρονικά επόμενου εξαμήνου, και μόνον αυτά (δηλαδή, αν ο φοιτητής βρίσκεται στο 9^ο, 11^ο κλπ εξάμηνο θα θεωρείται ότι επέλεξε να εγγραφεί και να παρακολουθήσει τα υποχρεωτικά μαθήματα που τυχόν εξακολουθεί να οφείλει από το **1^ο, 3^ο**, 5^ο και 7^ο εξάμηνο, ενώ αν ο φοιτητής βρίσκεται στο 10^ο, 12^ο κλπ εξάμηνο θα θεωρείται ότι επέλεξε να εγγραφεί και να παρακολουθήσει τα υποχρεωτικά μαθήματα που τυχόν εξακολουθεί να οφείλει από το **2^ο, 4^ο**, 6^ο και 8^ο εξάμηνο).

8. Οι δηλώσεις εγγραφής και συμμετοχής στα μαθήματα που επιλέγονται από τον φοιτητή για συγκεκριμένο κάθε φορά ακαδημαϊκό εξάμηνο -ή θεωρούνται ότι επελέγησαν από αυτόν σε

περίπτωση παράλειψης εμπρόθεσμης υποβολής της δήλωσης μαθημάτων εκ μέρους του-**καταχωρούνται** από τη Γραμματεία του Τμήματος ηλεκτρονικά στην ατομική του μερίδα.

ΑΡΘΡΟ 4^ο

Κατηγορίες μαθημάτων - Ιδιαιτερότητες

1. Τα προσφερόμενα μαθήματα του προγράμματος σπουδών είναι συνολικά 132 και διακρίνονται σε δύο είδη: Υποχρεωτικά (συνολικά 37) και Επιλογής (συνολικά 95).

2. Τα Υποχρεωτικά μαθήματα (Υ) είναι 37 ((κωδ. αριθ. Υ 1-37) και κατανέμονται σε όλα τα εξάμηνα του προγράμματος σπουδών (1^ο-8^ο).

3. Τα μαθήματα Επιλογής διακρίνονται περαιτέρω σε 4 κατηγορίες: Επιλογής Γενικής Παιδείας (ΓΠ), Επιλογής Διακλαδικών Σεμιναρίων (ΔΣ), Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΠΕ), Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΕΛΕ). Ειδικότερα:

α. Τα μαθήματα επιλογής Γενικής Παιδείας (ΓΠ) προσφέρονται στο 1^ο εξάμηνο σπουδών και είναι συνολικά 5 (κωδ. αριθ. ΓΠ 1-5). Ο φοιτητής υποχρεούται από αυτά να επιλέξει ένα (1) μάθημα.

β. Τα Διακλαδικά Σεμινάρια επιλογής (ΔΣ) προσφέρονται στο 5^ο και 6^ο εξάμηνο σπουδών, είναι συνολικά 10, δηλαδή 5 για καθένα από τα δύο αυτά εξάμηνα (κωδ. αριθ. ΔΣ 1-10), και περιλαμβάνουν θέματα που άπτονται περισσοτέρων του ενός κλάδων δικαίου, με προτίμηση σε επίκαιρα ή υπό εξέλιξη ζητήματα. Η διδασκαλία γίνεται από περισσότερους καθηγητές, διαδοχικά ή/και από κοινού, έτσι ώστε να ενισχύεται η από ποικίλες οπτικές γωνίες προσέγγιση του επιστημονικού αντικειμένου. Ο φοιτητής επιλέγει υποχρεωτικά ένα (1) από τα συνολικά 5 προσφερόμενα διακλαδικά σεμινάρια κάθε εξαμήνου, δηλαδή συνολικά παρακολουθεί δύο (2) διακλαδικά σεμινάρια.

γ. Τα μαθήματα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΠΕ) προσφέρονται στο **2^ο, 5^ο, 7^ο** και 8^ο εξάμηνο σπουδών και είναι συνολικά 30 (κωδ. αριθ. ΠΕ 1-30). Στόχο έχουν να διασφαλίσουν στο φοιτητή την ενδεικτική προσέγγιση ειδικότερων θεματικών σε όλους τους κύριους κλάδους δικαίου και διακρίνονται σε έξι (6) κύκλους των πέντε (5) μαθημάτων ο καθένας. **Ένας κύκλος προσφέρεται στο 2^ο εξάμηνο, ένας κύκλος στο 5^ο εξάμηνο, δύο κύκλοι στο 7^ο και δύο κύκλοι στο 8^ο εξάμηνο.** Από καθέναν από τους κύκλους αυτούς ο φοιτητής υποχρεούται να επιλέξει ένα (1) μάθημα, δηλαδή να παρακολουθήσει συνολικά έξι (6) από προσφερόμενα συνολικά τριάντα (30) τέτοια μαθήματα. Τα μαθήματα αυτά προσφέρονται και ως μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΕΛΕ) στο 7^ο και 8^ο εξάμηνο και ειδικότερα στο αντίθετο κάθε φορά εξάμηνο (χειμερινό ή εαρινό) από αυτό κατά το οποίο προσφέρονται ως ΠΕ.

δ. Τα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΕΛΕ) προσφέρονται σε δύο κύκλους, έναν στο 7^ο και έναν στο 8^ο εξάμηνο σπουδών, και είναι καταρχήν πενήντα (50), δηλαδή εικοσιπέντε (25) ανά εξάμηνο (κωδ. αριθ. ΕΛΕ 21-45 και ΕΛΕ 56-**81**). Επιπλέον αυτών, ως μαθήματα ΕΛΕ προσφέρονται, στο αντίθετο κάθε φορά εξάμηνο, όπως προβλέπεται παραπάνω υπό γ, και τα μαθήματα ΠΕ της προηγούμενης παραγράφου, για τους φοιτητές που δεν τα έχουν επιλέξει ήδη ως μαθήματα ΠΕ (κωδ. αριθ. ΕΛΕ 1-20 και 46-55).

Τα μαθήματα ΕΛΕ έχουν δύο στόχους: αα) Να παράσχουν στο φοιτητή τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ της διασποράς του ενδιαφέροντός του σε ποικίλους κλάδους ή της εξειδίκευσής του σε μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, και ββ) Να επιτρέψουν τη διδασκαλία σε μικρά ακροατήρια, με στενή επικοινωνία του διδάσκοντα με τους φοιτητές, καθώς και τη συστηματική εκπόνηση επιστημονικών φοιτητικών εργασιών.

Στα μαθήματα ΕΛΕ περιλαμβάνονται και εικοσιπέντε (25) ξενόγλωσσα μαθήματα (κωδ. αριθ. ΕΛΕ 34-45 και ΕΛΕ 68-80), με τη δυνατότητα συμμετοχής και αλλοδαπών φοιτητών του προγράμματος Erasmus (οι οποίοι δεν εμπίπτουν στο ανώτατο όριο αριθμού συμμετοχών στο μάθημα κατ' άρθρο 3 παρ. 2 του παρόντος, αλλά προστίθενται σε αυτό), για να δοθεί η δυνατότητα και στον ημεδαπό φοιτητή να εξοικειώνεται με την ξενόγλωσσα νομική ορολογία. Ωστόσο δεν επιτρέπεται να επιλεγεί ξενόγλωσσο μάθημα, το οποίο επικαλύπτεται από άλλο (ελληνόγλωσσο ή ξενόγλωσσο) μάθημα που έχει ήδη επιλέξει ο φοιτητής, και το αντίστροφο, σύμφωνα με τα εμφανιζόμενα στο Παράρτημα 8 του παρόντος .

Από όλα αυτά τα μαθήματα ΕΛΕ ο φοιτητής υποχρεούται να επιλέξει δύο (2) μαθήματα από τα προσφερόμενα στο 7^ο εξάμηνο και δύο (2) μαθήματα από τα προσφερόμενα στο 8^ο εξάμηνο, είτε από διαφορετικούς κλάδους είτε και από τον ίδιο κλάδο Δικαίου, δηλαδή συνολικά τέσσερα (4) μαθήματα ΕΛΕ.

Από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2017/18 και μετά, η τελική εξέταση του φοιτητή στα μαθήματα ΕΛΕ **μπορεί να γίνεται** και με την προφορική του εξέταση επί επιστημονικής εργασίας που θα έχει εκπονήσει ο φοιτητής, υπό την καθοδήγηση του διδάσκοντα, και μπορεί να συνδυάζεται και με σύστημα συνεχούς ελέγχου γνώσεων (συμμετοχή σε ενδιάμεσες γραπτές ή προφορικές δοκιμασίες κλπ) που δικαιούται να εφαρμόζει ο διδάσκων καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου διδασκαλίας. **χωρίς όμως αυτό να συνεπάγεται και απαλλαγή του φοιτητή από τις τελικές εξετάσεις του μαθήματος.** Για τους λόγους αυτούς, από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2017/18 και μετά, η συμμετοχή του φοιτητή στις τελικές εξετάσεις των μαθημάτων ΕΛΕ προϋποθέτει υποχρεωτικά την προσωπική του συμμετοχή και παρακολούθηση τουλάχιστον στο ήμισυ (1/2) των προβλεπόμενων ωρών διδασκαλίας του μαθήματος ΕΛΕ.

ΑΡΘΡΟ 5^ο

Ενημέρωση φοιτητών

Για την ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με το σύστημα σπουδών που καθιερώνεται από το πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών της Σχολής και τις βασικές αρχές του, το περιεχόμενο και τη σημασία των υποχρεωτικών μαθημάτων, των μαθημάτων επιλογής των επιμέρους κατηγοριών και των διακλαδικών σεμιναρίων, το σύστημα ελέγχου των γνώσεων που καθιερώνεται από το νόμο και από τον παρόντα Κανονισμό, καθώς και για την καθοδήγησή τους σε όλα τα προβλήματα των σπουδών τους, ο Διευθυντής κάθε Τομέα είναι υποχρεωμένος να δέχεται τους φοιτητές και τους ορισμένους εκπροσώπους τους στον Τομέα σε ακρόαση τουλάχιστον μία ημέρα την εβδομάδα, επί μία ώρα.

Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΑΡΘΡΟ 6^ο

Χρόνος και κατανομή της διδασκαλίας

1. Η διδασκαλία όλων των μαθημάτων Σύνθεσης καθώς και όλων εκείνων των μαθημάτων που περιλαμβάνονται ταυτοχρόνως τόσο στον κατάλογο Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΕΛΕ) όσο και στον κατάλογο Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΠΕ) γίνεται υποχρεωτικά και κατά τα δύο εξάμηνα του ακαδημαϊκού έτους (με διαφορετικό τρόπο διδασκαλίας ως ΠΕ και διαφορετικό ως ΕΛΕ, σύμφωνα με τα οριζόμενα παραπάνω στο άρθρο 4 παρ. 3 περ. γ-δ του παρόντος). Όλα τα υπόλοιπα μαθήματα (υποχρεωτικά, επιλογής και διακλαδικά σεμινάρια) διδάσκονται στο εξάμηνο σπουδών που καθορίζεται με το πρόγραμμα σπουδών.

2. Η διδασκαλία όλων των υποχρεωτικών μαθημάτων, συμπεριλαμβανομένων και των μαθημάτων Σύνθεσης που επαναλαμβάνονται και στα δύο εξάμηνα του ακαδημαϊκού έτους, γίνεται καταρχήν με διαίρεση του συνολικού ακροατηρίου σε τρία (3) τμήματα, με κατά το δυνατό ίσο αριθμό φοιτητών, με την ίδια σύνθεση φοιτητών για όλα τα μαθήματα του ίδιου εξαμήνου σπουδών, με τους ίδιους μαθησιακούς στόχους και με ομοιόμορφη ύλη διδασκαλίας για κάθε μάθημα. Η κατανομή των φοιτητών στα τμήματα γίνεται κατ' αλφαβητική σειρά, με τη σημείωση ότι οι φοιτητές ΣΣΑΣ καθώς και οι τυχόν αλλοδαποί φοιτητές ανήκουν πάντοτε στο 1^ο τμήμα. Εξαιρετικώς, σε περίπτωση έλλειψης επαρκούς αριθμού διδασκόντων σε ένα ή περισσότερα μαθήματα ή έλλειψης ικανού αριθμού αιθουσών με βάση τις διαθέσιμες ώρες, είναι δυνατή, μετά από αιτιολογημένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής, η διδασκαλία του ή των εν λόγω μαθημάτων σε ένα (1) τμήμα ή σε δύο (2) τμήματα. Ειδικώς η συγχώνευση των τριών (3) τμημάτων σε δύο (2) είναι δυνατή μόνον εφόσον η διδασκαλία του μαθήματος γίνεται τις ίδιες ημέρες και ώρες σε όλα τα τμήματα, ώστε να μη δημιουργείται επικάλυψη με τα ακροατήρια άλλων μαθημάτων του ίδιου εξαμήνου σπουδών. Η Γενική Συνέλευση της Σχολής επανεξετάζει τη ρύθμιση της παρούσας παραγράφου σε κάθε περίπτωση ουσιώδους μεταβολής του αριθμού των διδασκόντων ή του αριθμού των διαθέσιμων αιθουσών της Σχολής.

3. Η διδασκαλία των μαθημάτων επιλογής όλων των κατηγοριών γίνεται χωρίς διαίρεση ακροατηρίων, σε ένα (1) τμήμα. Ο διδάσκων διατηρεί το δικαίωμα να αναπροσαρμόσει, μετά από έγκριση που δίνεται με απόφαση της Κοσμητείας, τον τρόπο διδασκαλίας ενός μαθήματος επιλογής (λ.χ. με ανάθεση εργασιών), εφόσον διαπιστώσει επανειλημμένα ότι ο αριθμός των προσερχομένων στις παραδόσεις φοιτητών είναι μικρότερος των πέντε (5).

4. Ο αριθμός των ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας κάθε μαθήματος, όπως αναφέρεται στο Πρόγραμμα Σπουδών, απεικονίζει τη συνολική διάρκεια απασχόλησης του φοιτητή σε αίθουσα

διδασκαλίας για το μάθημα αυτό (για παραδόσεις, φροντιστήρια, ασκήσεις, επαναλήψεις κλπ) και δεν επιτρέπεται να παραβιάζεται από τον διδάσκοντα, ούτε με παράλειψη αλλά ούτε και με υπέρβαση του αριθμού ωρών ανά εβδομάδα, με εξαίρεση τις περιπτώσεις αναγκαίας αναπλήρωσης ωρών μαθήματος λόγω απρόβλεπτης ματαίωσης.

5. Τα ωρολόγια προγράμματα συντάσσονται υποχρεωτικά κατά τρόπο, ώστε, στο μέτρο του δυνατού, να εξασφαλίζεται το ίδιο ωράριο διδασκαλίας για όλα τα τμήματα του ίδιου μαθήματος καθώς και η συνέχεια στην παρακολούθηση των μαθημάτων χωρίς κενά για τους φοιτητές, τουλάχιστον σε σχέση με τα υποχρεωτικά μαθήματα. Την ευθύνη της τήρησης αυτής της διάταξης έχουν η Γραμματεία και η Κοσμητεία της Σχολής.

6. Κατά την ετήσια κατανομή του διδακτικού έργου πρέπει να επιδιώκεται, στο μέτρο των υφιστάμενων δυνατοτήτων σε διδακτικό προσωπικό, η τακτική εναλλαγή αυτών που διδάσκουν το κάθε μάθημα σε κάθε τμήμα, έτσι ώστε η διδασκαλία του μαθήματος σε ένα τμήμα να γίνεται, εφόσον είναι εφικτό, από διδάσκοντα διαφορετικό από αυτόν που το δίδαξε στο ίδιο τμήμα την προηγούμενη φορά.

ΑΡΘΡΟ 7^ο

Τρόπος διδασκαλίας και ελεύθερα μαθήματα

1. Η διδασκαλία των μαθημάτων συνίσταται στην παροχή μιας γενικής εικόνας της ύλης του καθενός από αυτά και στη δειγματική επιλογή ορισμένων θεμάτων για εμβάθυνση, με τη βοήθεια πρακτικών ασκήσεων, μελέτης δικαστικών αποφάσεων, διερεύνησης της βιβλιοθήκης, σύνταξης ενημερωτικών σημειωμάτων σχετικών με τις θέσεις της θεωρίας και της νομολογίας σε συγκεκριμένα ζητήματα, βάσει ειδικών ερωτηματολογίων και άλλων ανάλογων μεθόδων. Η διδασκαλία των μαθημάτων αποβλέπει στο να δίνει την αφορμή για τη μύηση των φοιτητών στη νομική σκέψη και τη μεθοδολογία της και να τους καθοδηγεί στη συμπλήρωση των γνώσεών τους με την προσωπική τους μελέτη. Ειδικά για τη διδασκαλία των μαθημάτων ΕΛΕ ισχύουν και τα οριζόμενα παραπάνω στο άρθρο 4 παρ. 3 περ. δ' και στο άρθρο 6 παρ. 1 του παρόντος Κανονισμού.

2. Η διδασκαλία των μαθημάτων Σύνθεσης αποβλέπει ειδικότερα, με βάση τη δειγματική επιλογή ορισμένων κάθε φορά θεμάτων για εμβάθυνση, στην ακόμα μεγαλύτερη ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των φοιτητών με τη βοήθεια πολυπλοκότερων πρακτικών ασκήσεων, κριτικής ανάλυσης της νομολογίας, επεξεργασίας δικογράφων, εκπόνησης και ανάπτυξης εργασιών σε θεωρητικά θέματα και οργάνωσης εικονικών δικών, ώστε αυτοί να γίνουν ικανοί να εφαρμόζουν στην πράξη τη νομική μεθοδολογία που διδάχθηκαν, να διατυπώνουν νομικά δοκίμια και δικόγραφα της νομικής πρακτικής και να χειρίζονται άνετα τον προφορικό νομικό λόγο.

3. Το καθένα από τα μαθήματα Σύνθεσης διδάσκεται σε κάθε τμήμα από δύο (2) τουλάχιστον καθηγητές ή λέκτορες της Σχολής κάθε εξάμηνο, οι οποίοι κατανέμουν μεταξύ τους τη σχετική ύλη.

4. Η διδασκαλία των νομικών μαθημάτων που εμφανίζουν πρακτική εφαρμογή, περιλαμβάνει υποχρεωτικά και την εξάσκηση των φοιτητών στην επίλυση πρακτικών υποθέσεων, παρόμοιων σε βαρύτητα με αυτές στις οποίες θα χρειασθεί να εξετασθούν κατά τα οριζόμενα παρακάτω στο άρθρο 13 παρ. 2 του παρόντος. Η διάρκεια της εξάσκησης αυτής των φοιτητών από τον διδάσκοντα δεν επιτρέπεται να υπολείπεται του ενός τρίτου (1/3) -και στα μαθήματα Σύνθεσης του ενός δευτέρου (1/2)- του συνολικού αριθμού των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος, κατανεμόμενων ελεύθερος από τον διδάσκοντα στο σύνολο των ημερών και ωρών της διδασκαλίας του.

5. Για τη συμπλήρωση του διδακτικού έργου κάθε Τομέας μπορεί να οργανώνει, μόνος ή σε συνεργασία με άλλον ή άλλους Τομείς ή και με εξωπανεπιστημιακούς επιστημονικούς, κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς, ελεύθερα μαθήματα, χωρίς απόδοση πιστωτικών μονάδων, υπό τύπο σεμιναρίων πάνω σε συγκεκριμένο κάθε φορά επιστημονικό θέμα, με τη συνεργασία και την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών, κατανεμομένων σε ομάδες εργασίας, με ελεύθερη ανταλλαγή θέσεων στο πλαίσιο διαλογικής συζήτησης.

ΑΡΘΡΟ 8^ο

Διδακτέα ύλη και συντονισμός διδασκαλίας

1. Η Γενική Συνέλευση της Σχολής, μετά από εισήγηση των Τομέων, καθορίζει την έκταση της διδακτέας ύλης του κάθε μαθήματος (υποχρεωτικού ή επιλογής) καθώς και τις περιοχές της

εμβάθυνσης στα μαθήματα Σύνθεσης, στο πλαίσιο της περιγραφής του κάθε μαθήματος στον Οδηγό Σπουδών.

2. Χωρίς να θίγεται η ελευθερία των διδασκόντων ως προς τον τρόπο διδασκαλίας, η Κοσμητεία της Σχολής, σε συνεργασία με τους Διευθυντές των Τομέων, μεριμνά για το συντονισμό και την επίτευξη της ομοιόμορφης διδασκαλίας του ίδιου μαθήματος στα περισσότερα τμήματα, στα οποία είναι καταναμημένα τα ακροατήρια, ως προς την έκταση της διδακτέας ύλης και το επίπεδο δυσχέρειας των πρακτικών ασκήσεων.

ΑΡΘΡΟ 9^ο

Συγγράμματα και βοηθήματα

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής, μετά από εισήγηση των Τομέων, καθορίζει, για κάθε μάθημα, κατάλογο συγγραμμάτων ή άλλων διδακτικών βοηθημάτων που υποδεικνύονται στους φοιτητές για τη μελέτη τους, πέραν των όσων διανέμονται σε αυτούς από το Σύστημα ΕΥΔΟΞΟΣ. Η Κοσμητεία της Σχολής καταβάλλει προσπάθεια, ώστε τα πρόσθετα αυτά συγγράμματα ή διδακτικά βοηθήματα να υπάρχουν σε ικανό αριθμό αντιτύπων στο αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης της Σχολής.

ΑΡΘΡΟ 10^ο

Οδηγός σπουδών – Αξιολόγηση από τους φοιτητές

1. Οι αποφάσεις των δύο προηγούμενων άρθρων αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Σχολής, στο σημείο που αυτή αναφέρεται στον Οδηγό Σπουδών.

2. Με τη συμπλήρωση της 8^{ης} εβδομάδας διδασκαλίας κάθε εξαμήνου οι φοιτητές μπορούν να προβαίνουν ηλεκτρονικά, μέσω των ιστοσελίδων της ΜΟΔΙΠ (<http://qa.auth.gr>) και της Σχολής (<http://www.law.auth.gr>), σε αξιολόγηση των διδασκόμενων σε αυτούς μαθημάτων καθώς και των διδασκόντων τα μαθήματα αυτά, προς τον σκοπό της βελτίωσης του επιπέδου των σπουδών.

Γ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΡΘΡΟ 11^ο

Αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών

1. Η αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών γίνεται βάσει τελικής εξέτασης μετά τη λήξη του εξαμήνου. Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά με νόμο ή Υπουργική Απόφαση, οι τελικές εξετάσεις διενεργούνται αποκλειστικά μετά το πέρας του χειμερινού ή του εαρινού εξαμήνου για τα μαθήματα που διδάχθηκαν στα εξάμηνα αυτά, αντίστοιχα. Ειδικά το μάθημα της Ποινικής Δικονομίας, εφόσον δηλωθεί κανονικά στο εαρινό εξάμηνο, εξετάζεται επαναληπτικά και στο χειμερινό εξάμηνο. Ο φοιτητής δικαιούται να εξεταστεί στα δηλωθέντα εκ μέρους του μαθήματα και των δύο εξαμήνων, πριν από την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου, μέσα στο μήνα Σεπτέμβριο.

2. Ειδικά στα μαθήματα ΕΛΕ, για την τελική εξέταση του φοιτητή ισχύουν και τα οριζόμενα παραπάνω στο άρθρο 4 παρ.3 περ. δ' τελευτ. εδάφ. του παρόντος Κανονισμού.

ΑΡΘΡΟ 12^ο

Τελικές εξετάσεις

1. Υπό την επιφύλαξη των λοιπών ορισμών του παρόντος άρθρου, οι τελικές εξετάσεις κάθε μαθήματος είναι γραπτές.

2. Ο διδάσκων δύναται, με ανακοίνωση που αναρτά υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του μαθήματος κατά την έναρξη των παραδόσεων, να προσφέρει προφορικές εξετάσεις για όσους φοιτητές του υποβάλλουν σχετική έγγραφη δήλωση κατά το πέρας των παραδόσεων. Σε περίπτωση που ο αριθμός των αιτουμένων την προφορική τους εξέταση υπερβαίνει τους σαράντα (40) φοιτητές, ο διδάσκων δικαιούται να πραγματοποιεί ενώπιον του ακροατηρίου, σε μια από τις τελευταίες παραδόσεις του μαθήματος, κλήρωση γράμματος του αλφαβήτου, από το οποίο και μετά θα αρχίζει η μέτρηση των φοιτητών που θα εξετασθούν προφορικά μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού σαράντα (40) ή του τυχόν μεγαλύτερου αριθμού που θα ορίσει ο διδάσκων ανάλογα με τις δυνατότητές του. Για τη διεξαγωγή της προφορικής εξέτασης ο διδάσκων εκδίδει και

αναρτά στην ιστοσελίδα του μαθήματος ξεχωριστό πρόγραμμα προφορικών εξετάσεων με τα ονοματεπώνυμα των φοιτητών που θα συμμετάσχουν σε αυτές καθώς και με τις ώρες εξέτασης κάθε ομάδας φοιτητών, η οποία δεν μπορεί να περιλαμβάνει λιγότερα από 3 ούτε περισσότερα από 6 άτομα. Η συμπερίληψη του φοιτητή σε τέτοιο κατάλογο συμμετεχόντων σε προφορική εξέταση του μαθήματος, ανεξάρτητα από την τυχόν επιτυχία ή αποτυχία του σε αυτές, αποκλείει τον φοιτητή οριστικά από τη συμμετοχή στις γραπτές εξετάσεις του μαθήματος για το ίδιο εξάμηνο, ασχέτως αν αυτές διενεργούνται πριν ή μετά τις προφορικές εξετάσεις. Στη περίπτωση αυτή, τυχόν αυθαίρετη συμμετοχή του φοιτητή στις γραπτές εξετάσεις δεν λαμβάνεται υπόψη ούτε ανακοινώνεται γι' αυτήν βαθμός.

3. Πέραν των οριζομένων στην προηγούμενη παράγραφο, οι διδάσκοντες, μετά από έλεγχο κάθε περίπτωσης από την Κοσμητεία της Σχολής, λαμβάνουν ειδική μέριμνα για την προφορική εξέταση φοιτητών με αποδεδειγμένη πριν από την εισαγωγή τους στο Ίδρυμα δυσλεξία ή με σοβαρά κινητικά προβλήματα ή με προβλήματα όρασης που δυσχεραίνουν ουσιωδώς τη συμμετοχή τους σε γραπτές εξετάσεις, σύμφωνα με διαδικασία που ορίζεται στον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος.

ΑΡΘΡΟ 13^ο

Διεξαγωγή των εξετάσεων

1. Η τελική εξέταση κάθε μαθήματος, γραπτή ή προφορική, αποβλέπει κατά κύριο λόγο στον έλεγχο της κριτικής ικανότητας του εξεταζομένου και όχι της ικανότητάς του να απομνημονεύει.

2. Η τελική εξέταση των νομικών μαθημάτων που εμφανίζουν πρακτική εφαρμογή, ανεξαρτήτως αν η εξέταση διεξάγεται γραπτά ή προφορικά, συνίσταται υποχρεωτικά στην επίλυση πρακτικών ασκήσεων, ενδεχομένως δε και στην απάντηση σε θεωρητικές ερωτήσεις κρίσης. Στην περίπτωση που υπάρχουν και θεωρητικές ερωτήσεις, οι απαντήσεις στα πρακτικά θέματα βαρύνουν κατά την αξιολόγηση της συνολικής επίδοσης του φοιτητή κατά ποσοστό τουλάχιστον εξήντα τοις εκατό (60%). Ειδικώς στα κείμενα των θεμάτων εξέτασης που διανέμονται στους φοιτητές κατά τη διενέργεια των γραπτών εξετάσεων, πρέπει υποχρεωτικά να περιλαμβάνεται σαφής αριθμητική ένδειξη για τις μονάδες βαθμού που αντιστοιχούν σε κάθε θέμα εξέτασης (θεωρητικό, πρακτικό) καθώς και σε καθένα από τα επιμέρους ερωτήματα του πρακτικού θέματος.

3. Τα θέματα των πρακτικών ασκήσεων και των θεωρητικών ερωτήσεων που επιλέγονται από τον διδάσκοντα πρέπει να διερευνούν την κριτική αφομοίωση των γνώσεων από τους φοιτητές, να είναι ανάλογα με το επίπεδο σπουδών που παρέχονται και να είναι δυνατό να απαντηθούν μέσα στον οριζόμενο χρόνο με βάση την ύλη και τις μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος.

4. Για την απάντηση τόσο των πρακτικών όσο και των θεωρητικών θεμάτων επιτρέπεται η χρησιμοποίηση Κωδικών Νομοθεσίας, χωρίς σχόλια και χωρίς σημειώσεις των φοιτητών.

5. Ειδικά για τις γραπτές εξετάσεις πρέπει υποχρεωτικά να τηρούνται οι ακόλουθοι κανόνες:

A) Η γραπτή εξέταση κάθε μαθήματος διαρκεί δύο (2) ώρες, και ειδικά για τα μαθήματα Σύνθεσης δύο και μισή (2 ½) ώρες, μετά τη διανομή των θεμάτων.

B) Η Γραμματεία της Σχολής οφείλει να αναρτά εγκαίρως στη οικεία ιστοσελίδα το ενιαίο πρόγραμμα των γραπτών εξετάσεων του εξαμήνου, το οποίο πρέπει υποχρεωτικά να περιέχει, για κάθε μάθημα, την ημέρα διεξαγωγής της εξέτασης και τα χρονικά όρια έναρξης και λήξης της για καθένα από τα περισσότερα τμήματα, στα οποία κατανέμονται ενδεχομένως οι φοιτητές. Ακόμη, η Γραμματεία της Σχολής οφείλει να αναρτά εγκαίρως στη οικεία ιστοσελίδα τον μηχανογραφικό κατάλογο των δικαιούμενων να συμμετάσχουν σε κάθε γραπτή εξέταση, ανά μάθημα και τμήμα, φοιτητών.

Γ) Οι διδάσκοντες λαμβάνουν μέριμνα για τη διεξαγωγή της γραπτής εξέτασης, εφόσον είναι πρακτικά δυνατό, την ίδια ώρα σε όλα τα τμήματα διδασκαλίας του ίδιου μαθήματος, καθώς και για την ομοιομορφία της εξέτασης από την άποψη της βαρύτητας των θεμάτων και των κριτηρίων αξιολόγησης των φοιτητών. Ακόμη, οι διδάσκοντες οφείλουν να διαμορφώνουν τέτοια θέματα εξετάσεων, ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος αντιγραφής ή φαλκίδευσης του αποτελέσματος της εξεταστικής διαδικασίας με τεχνολογικά μέσα. Τέλος, οι διδάσκοντες οφείλουν να είναι συνεχώς παρόντες στους χώρους των εξετάσεων, να ασκούν εποπτεία για την

απρόσκοπτη και αδιάβλητη διεξαγωγή τους και να λαμβάνουν τα αναγκαία για το σκοπό αυτό μέτρα.

Δ) Κάθε εξεταζόμενος φοιτητής οφείλει να έχει διαπιστώσει, πριν από την προσέλευσή του στη συγκεκριμένη εξέταση, την αναγραφή του ονόματός του στον μηχανογραφικό κατάλογο της Γραμματείας της Σχολής για τους δικαιούχους συμμετοχής στην εξέταση στο συγκεκριμένο μάθημα και τμήμα. Οι εξεταζόμενοι φοιτητές απαγορεύεται να επιχειρούν αντιγραφή απαντήσεων ή οποιοδήποτε άλλο τρόπο φαλκίδευσης του αποτελέσματος της εξεταστικής διαδικασίας καθώς και να προσκομίζουν στις αίθουσες των εξετάσεων βιβλία, βοηθήματα, σημειώσεις ή ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας. Τυχόν εγχείρημα χρήσης ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της εξεταστικής διαδικασίας αποτελεί ιδιαίτερα επιβαρυντική περίπτωση σε βάρος του εξεταζομένου. Ακόμη, οι εξεταζόμενοι φοιτητές απαγορεύεται να χρησιμοποιούν ως «πρόχειρο» ένα χωριστό φύλλο, αλλά επιτρέπεται να χρησιμοποιούν για το σκοπό αυτό αποκλειστικά και μόνο την τελευταία σελίδα της τετρασέλιδης κόλλας αναφοράς στην οποία αναπτύσσουν τις απαντήσεις τους. Σε περίπτωση παραβίασης των απαγορεύσεων αυτών επιβάλλεται, ως μέτρο εσωτερικής τάξης για τη διασφάλιση του αδιαβλήτου της εξεταστικής διαδικασίας, ο μηδενισμός του γραπτού, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη σχετική πρόβλεψη κυρώσεων.

Ε) Οι καθορισμένοι επιτηρητές οφείλουν να ελέγχουν το επίσημο παραστατικό του ΑΠΘ που αποδεικνύει τη φοιτητική ιδιότητα και πιστοποιεί την ταυτότητα του εξεταζομένου, να διαπιστώνουν την αναγραφή του ονοματεπωνύμου και του αριθμού ειδικού μητρώου του φοιτητή πάνω στο γραπτό, να μονογράφουν και να αριθμούν κάθε γραπτό, να επιτηρούν συνεχώς τις εισόδους και εξόδους της αίθουσας, ιδίως κατά την ώρα λήξης του χρόνου εξέτασης και παράδοσης των γραπτών, και να φροντίζουν ώστε να μην εξέρχεται ή αποχωρεί κανείς από την αίθουσα εξετάσεων πριν από την πάροδο τριάντα λεπτών (30΄) από τη διανομή των θεμάτων.

Ζ) Οι απαντήσεις στα θέματα των γραπτών εξετάσεων, πρακτικά και θεωρητικά, συζητούνται μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων από τους διδάσκοντες με τους ενδιαφερόμενους φοιτητές σε ειδικά καθορισμένες ώρες, οι δε φοιτητές έχουν δικαίωμα να βλέπουν το γραπτό τους -της τρέχουσας κάθε φορά εξεταστικής περιόδου- και να ζητούν εξηγήσεις για τον τρόπο που αυτό αξιολογήθηκε.

ΑΡΘΡΟ 14^ο

Βαθμολογία – Λήψη πτυχίου

1. Οι διδάσκοντες οφείλουν να παραδίδουν στη Γραμματεία της Σχολής τα αποτελέσματα των τελικών εξετάσεων, γραπτών ή/και προφορικών ενιαία στον ίδιο πίνακα, για κάθε μάθημα ή διακλαδικό σεμινάριο, το αργότερο εντός είκοσι πέντε (25) ημερών από την ημέρα διεξαγωγής της εξέτασης. Επί προφορικών εξετάσεων ο διδάσκων δεν επιτρέπεται να ανακοινώνει αμέσως το αποτέλεσμα της εξέτασης στους εξετασθέντες φοιτητές κάθε ομάδας, αλλά μόνο συγκεντρωτικά για το σύνολο των εξετασθέντων.

2. Σε όλα τα μαθήματα και διακλαδικά σεμινάρια του Προγράμματος Σπουδών το αποτέλεσμα του ελέγχου των γνώσεων του φοιτητή εκφράζεται αριθμητικά με βαθμούς από μηδέν (0) έως δέκα (10). Στους πίνακες των αποτελεσμάτων η αποτυχία σημειώνεται με βαθμούς από μηδέν (0) έως τέσσερα (4) και η επιτυχία με βαθμούς από πέντε (5) έως δέκα (10).

3. Κατά τη βαθμολόγηση από τους διδάσκοντες δεν επιτρέπεται να λαμβάνεται υπόψη ενδεχόμενη έκφραση αιτήματος του φοιτητή να καταχωρηθεί ως αποτυχών, σε περίπτωση που δεν επιτύχει την επιθυμητή γι' αυτόν βαθμολογία.

4. Οι πίνακες των αποτελεσμάτων αναρτώνται από τη Γραμματεία στην ιστοσελίδα της Σχολής και είναι προσβάσιμοι στο σύνολό τους από όλους τους φοιτητές, αναγράφουν όμως μόνον το μάθημα, τον αριθμό ειδικού μητρώου και τη βαθμολογία, χωρίς αναφορά του ονοματεπωνύμου των εξετασθέντων φοιτητών.

5. Δεν επιτρέπεται η μεταφορά βαθμού φοιτητή από μια εξεταστική περίοδο σε άλλη, ούτε η ανακοίνωση βαθμού φοιτητή που εξετάστηκε σε τμήμα διαφορετικό από εκείνο στο οποίο ανήκει, σύμφωνα με την αλφαβητική κατανομή των τμημάτων διδασκαλίας του μαθήματος

6. α. Με την επιφύλαξη των μεταβατικών διατάξεων του παρόντος Κανονισμού, ο φοιτητής περατώνει υποχρεωτικά τον πρώτο κύκλο σπουδών του στη Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του απονέμεται ως τίτλος σπουδών το πτυχίο της Νομικής Σχολής, μόλις συγκεντρώσει διακόσιες σαράντα (240) πιστωτικές μονάδες και έχει ολοκληρώσει

την επιτυχή εξέτασή του στα τριανταεπτά (37) υποχρεωτικά μαθήματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και σε δεκατρία (13) από τα προσφερόμενα σε αυτό μαθήματα επιλογής και διακλαδικά σεμινάρια (1 ΓΠ + 2 ΔΣ + 6 ΠΕ + 4 ΕΛΕ), σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους του παρόντος Κανονισμού.

β. Επιπλέον, για την απονομή του τίτλου σπουδών πρώτου κύκλου είναι δυνατό να απαιτείται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο νόμο και τους κανονισμούς του Ιδρύματος, και η επιτυχής εκ μέρους του φοιτητή ολοκλήρωση μαθημάτων μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας (με τις τυχόν πρόσθετες αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες) ή η αποδεδειγμένη γνώση της.

γ. Μέχρι τη θέσπιση και θέση σε ισχύ των ως άνω κανονισμών του ιδρύματος αναφορικά με τις απαιτήσεις ξένων γλωσσών για τη λήψη πτυχίου, ο φοιτητής δύναται να επιλέγει προαιρετικά μαθήματα ξένων γλωσσών από αυτά που προσφέρουν συναφείς δομές του Α.Π.Θ. (Κέντρο Διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών). Η επιτυχής παρακολούθηση των μαθημάτων αυτών καταχωρείται, χωρίς πιστωτικές μονάδες (ECTS), στη μερίδα του φοιτητή και εμφανίζεται στην αναλυτική του βαθμολογία και στο Παράρτημα Διπλώματος χωρίς ο σχετικός βαθμός να προσμετράται στον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου. Ειδικώς, ωστόσο τα μαθήματα των γλωσσών με νομική ορολογία (λ.χ. Αγγλικά για Νομικές Σπουδές Ι, ΙΙ) λαμβάνουν και τις προβλεπόμενες δύο (2), για το καθένα μάθημα, πιστωτικές μονάδες (ECTS), οι οποίες θα προστίθενται στις 240 αναγκαίες για τη λήψη του πτυχίου πιστωτικές μονάδες.

δ. Επιπλέον οι φοιτητές, στο μέτρο που υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις πρακτικής άσκησης, δύναται να ενταχθούν στο πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών που προσφέρεται προαιρετικά ως μάθημα του Προγράμματος Σπουδών της Νομικής Σχολής και το οποίο πιστώνεται με 4 πιστωτικές μονάδες (ECTS), που θα προστίθενται στις 240 αναγκαίες για τη λήψη του πτυχίου πιστωτικές μονάδες, χωρίς να προσμετρώνται στον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου, δεδομένου και του ότι το εν λόγω μάθημα Πρακτικής Άσκησης αξιολογείται μόνο με την ένδειξη «επέτυχε» ή «απέτυχε». Το αντίστοιχο ισχύει και για την πρακτική άσκηση που πραγματοποιούν φοιτητές της Νομικής Σχολής ΑΠΘ, στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus, στο εξωτερικό. Προτεραιότητα στην παρακολούθηση της πρακτικής άσκησης έχουν όσοι φοιτούν στο Η' και άνω εξάμηνο σπουδών και δεν οφείλουν κανένα μάθημα από τα πρώτα δύο έτη σπουδών.

ε. Η επιτυχής εξέταση του φοιτητή σε δύο (2) από τα προσφερόμενα στο Πρόγραμμα Σπουδών ξενόγλωσσα μαθήματα ελεύθερης επιλογής (ΕΛΕ 34-45, 68-80) της ίδιας ξένης γλώσσας, συνιστά «αποδεδειγμένη γνώση» της γλώσσας αυτής και απαλλάσσει σε κάθε περίπτωση τον φοιτητή από την τυχόν υποχρέωση παρακολούθησης άλλων μαθημάτων για την εκμάθησή της.

7. α. Φοιτητές που εισάγονται στη Σχολή με κατατακτήριες εξετάσεις, με μετεγγραφή ή μεταφορά θέσης από άλλες Νομικές Σχολές της χώρας ή με το σύστημα εισαγωγής από τις πανελλήνιες εξετάσεις του/των προηγούμενου/ων έτους/ών (10%) και επιθυμούν αναγνώριση μαθημάτων στα οποία είχαν εξεταστεί επιτυχώς στο Τμήμα προέλευσής τους (αρθ. 35 Ν. 4115/2013), οφείλουν να υποβάλουν εγγράφως στη Γραμματεία της Σχολής τα σχετικά αιτήματά τους εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από την ημερομηνία εγγραφής τους, συνυποβάλλοντας ταυτόχρονα απόσπασμα του Οδηγού Σπουδών του Τμήματος προέλευσης απ' το οποίο να προκύπτει η ύλη και τα συγγράμματα των μαθημάτων στα οποία είχαν εξεταστεί καθώς και πιστοποιητικό αναλυτικής τους βαθμολογίας. Τα παραπάνω αιτήματα εξετάζονται ενιαία σε μία συνεδρίαση της Γ.Σ. της Σχολής για κάθε ακαδημαϊκό έτος μετά από εισηγήσεις των αντίστοιχων Τομέων.

β. Φοιτητές που συμμετέχουν σε κάποιο διεθνές πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών (λ.χ. Erasmus), σε εκτέλεση σύμβασης που συνάπτει το Α.Π.Θ. με το αλλοδαπό Πανεπιστήμιο που τους υποδέχεται για να πραγματοποιήσουν μέρος των σπουδών τους, μπορούν, με αίτησή τους που υποβάλλεται στη Γραμματεία της Σχολής μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους στο αλλοδαπό Πανεπιστήμιο, να ζητήσουν την αναγνώριση των μαθημάτων στα οποία εξετάστηκαν επιτυχώς στο αλλοδαπό Πανεπιστήμιο, εφόσον τα μαθήματα αυτά κριθούν από τους αρμόδιους καθηγητές (διδάσκοντες τα αντίστοιχα μαθήματα) ως ισοδύναμα –από άποψη διδασκόμενης ύλης και πιστωτικών μονάδων– με μαθήματα που διδάσκονται στο πλαίσιο του εκάστοτε ισχύοντος προγράμματος σπουδών. Στα αναγνωριζόμενα με τον τρόπο αυτό μαθήματα δεν μπορούν να πιστωθούν περισσότερες πιστωτικές μονάδες (ECTS) από αυτές που προβλέπονται για τα αντίστοιχα μαθήματα του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών της Σχολής. Στην περίπτωση κατά την οποία ορισμένα από τα εν λόγω μαθήματα δεν αναγνωρισθούν ως ισοδύναμα με την

παραπάνω διαδικασία, παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους φοιτητές να ζητήσουν τα μαθήματα αυτά να αναγνωρισθούν ως μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής (ΕΛΕ), με την προϋπόθεση ότι στο αλλοδαπό Πανεπιστήμιο αυτά πιστώνονται με τα ίδια τουλάχιστον ECTS, με τα οποία πιστώνονται και τα μαθήματα ΕΛΕ της Νομικής Σχολής του ΑΠΘ, αντικαθιστώντας έτσι ένα ή περισσότερα από τα αναγκαία για τη λήψη του πτυχίου 4 (τέσσερα) μαθήματα ΕΛΕ. Σε κάθε άλλη περίπτωση (λ.χ. αν ο φοιτητής δεν υποβάλει αίτηση αναγνώρισης ή έχει εξαντλήσει τον αριθμό των δυνάμενων να επιλεγούν μαθημάτων ΕΛΕ) τα μαθήματα που εξετάστηκαν επιτυχώς στο αλλοδαπό Πανεπιστήμιο καταχωρούνται μόνο στο Παράρτημα Διπλώματος, χωρίς πιστωτικές μονάδες (ECTS) και χωρίς να προσμετρώνται στον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου.

γ. Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού του πτυχίου, ως τίτλου σπουδών, καθώς και ο τρόπος χαρακτηρισμού της συνολικής επίδοσης του φοιτητή σε αυτό καθορίζεται από την κείμενη νομοθεσία, όπως αυτή εξειδικεύεται από τις αποφάσεις της ΑΔΙΠ και της ΜΟΔΠ/ΑΠΘ.

δ. Με την επιφύλαξη των μεταβατικών διατάξεων του παρόντος Κανονισμού, για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου και τη σύνθεση των αναγραφόμενων σε αυτό μαθημάτων προσμετρώνται μόνον τα τριανταεπτά (37) υποχρεωτικά μαθήματα (188 πιστωτικές μονάδες) και τα αναγκαία για τη συγκέντρωση πενήντα δύο (52) πιστωτικών μονάδων δεκατρία (13) μαθήματα επιλογής (1 ΓΠ + 2 ΔΣ + 6 ΠΕ + 4 ΕΛΕ), κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις προηγούμενες διατάξεις του παρόντος Κανονισμού.

Δ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ **ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

ΑΡΘΡΟ 15^ο

Ισχύς και εφαρμογή

1. Ο παρών Κανονισμός **τέθηκε** σε εφαρμογή με την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2015/16 και αναφέρεται στο αναμορφωμένο **και ήδη περαιτέρω αναθεωρημένο** σε ορισμένες πτυχές Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών που μνημονεύεται στο προοίμιο (υπό 2) του παρόντος Κανονισμού.

2. Με τη θέση σε ισχύ του παρόντος Κανονισμού και του ως άνω αναμορφωμένου Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών έπαυσε οριστικά η εφαρμογή όλων των λοιπών Κανονισμών και Προγραμμάτων Προπτυχιακών Σπουδών που ίσχυσαν από το ακαδ. έτος 1993/94 και μετά, τα οποία και καταργήθηκαν.

3. Από τα Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών που ίσχυαν πριν το ακαδ. έτος 1993/94 διατηρείται απλώς η εξεταστική δυνατότητα των φοιτητών που τυχόν εξακολουθούν να ανάγονται σε αυτά και να διατηρούν κατά νόμο τη φοιτητική τους ιδιότητα κατά την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους 2015/16. Για την εξέταση των παραπάνω φοιτητών στα επιμέρους μαθήματα ισχύουν οι ακόλουθες διακρίσεις:

α) Για όσα μαθήματα παλαιότερου Προγράμματος είναι, κατά τις σχετικές αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του εκάστοτε αρμόδιου Τομέα, ίδια κατά περιεχόμενο με μαθήματα του αναμορφωμένου Προγράμματος, ο φοιτητής συμμετέχει στις κανονικές εξετάσεις των αντίστοιχων μαθημάτων του αναμορφωμένου Προγράμματος.

β) Για όσα υποχρεωτικά μαθήματα παλαιότερου Προγράμματος δεν διδάσκονται πλέον, η Κοσμητεία της Σχολής ορίζει, με απόφασή της, μετά από εισήγηση του εκάστοτε αρμόδιου Τομέα, την εξέταση του φοιτητή σε συναφή μαθήματα (υποχρεωτικά ή επιλογής) του αναμορφωμένου Προγράμματος.

γ) Για όσα μαθήματα επιλογής παλαιότερου Προγράμματος δεν διδάσκονται πλέον, η Κοσμητεία της Σχολής ορίζει, με απόφασή της, μετά από εισήγηση του εκάστοτε αρμόδιου Τομέα, τα συναφή μαθήματα επιλογής του αναμορφωμένου Προγράμματος, από τα οποία θα μπορεί να επιλέξει ο φοιτητής για να αντικαταστήσει το μάθημα επιλογής που οφείλει από το παλαιότερο Πρόγραμμα.

4. Ο παρών Κανονισμός έχει πλήρη και απαρέγκλιτη εφαρμογή για τους φοιτητές που θα εγγραφούν στο 1^ο εξάμηνο της Σχολής από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2015/16 και μετά.

5. Για τους φοιτητές που έχουν εγγραφεί, ακόμη και με κατατακτήριες εξετάσεις, στο 1^ο εξάμηνο της Σχολής από το ακαδ. έτος 1993/94 μέχρι και το ακαδ. έτος 2014/15 και διατηρούν κατά νόμο τη φοιτητική τους ιδιότητα κατά την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους 2015/16, ο παρών Κανονισμός έχει εφαρμογή με τις αποκλίσεις που καθορίζονται στις μεταβατικές διατάξεις που ακολουθούν. Το ίδιο ισχύει αναλόγως και για τους

φοιτητές που, λόγω μεταφοράς θέσης ή μεταγραφής από άλλο ΑΕΙ, εγγράφονται από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2015/16 και μετά για πρώτη φορά στη Σχολή σε εξάμηνο μεγαλύτερο του 1^{ου}, όμως η αρχική εγγραφή τους στο 1^ο εξάμηνο του ΑΕΙ προέλευσης έχει γίνει μέχρι και το ακαδ. έτος 2014/15. Στις μεταβατικές διατάξεις που ακολουθούν, και οι δύο παραπάνω κατηγορίες χαρακτηρίζονται ενιαία ως «πρώτης εγγραφής».

ΑΡΘΡΟ 16^ο

Για τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής από 1993/94 έως και 2014/15

1. Για τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής από το ακαδημαϊκό έτος 1993/94 έως και το ακαδημαϊκό έτος 2014/15, που διατηρούν κατά νόμο τη φοιτητική τους ιδιότητα κατά την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους 2015/16, θα διενεργηθεί αυτομάτως από τη Γραμματεία μηχανογραφική μεταφορά όλων των μαθημάτων του παλαιού Προγράμματος Σπουδών, στα οποία έχουν ήδη εξεταστεί επιτυχώς, σε νέα μηχανογραφική μερίδα τους που θα ανοιχθεί με βάση το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών και τον πίνακα αντιστοίχισης μαθημάτων που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα 9 του παρόντος, με τις πιστωτικές μονάδες που έχουν τα εν λόγω μαθήματα στο αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών. Μετά τη θέση σε ισχύ του παρόντος Κανονισμού, εξετάσεις διεξάγονται μόνο για τα μαθήματα του αναμορφωμένου Προγράμματος Σπουδών.

2. Ο εν λόγω φοιτητής θα εντάσσεται πλέον στο αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών, υποκείμενος εφεξής πλήρως και απαρεικλίτως στους ορισμούς του αναμορφωμένου Προγράμματος και στον παρόντα Κανονισμό, με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

Θα δικαιούται να λάβει πτυχίο εφόσον συγκεντρώσει τουλάχιστον διακόσιες σαράντα (240) πιστωτικές μονάδες (χωρίς να προσμετρώνται σε αυτές οι πιστωτικές μονάδες από την τυχόν αναγκαία παρακολούθηση κύκλου μαθημάτων ξένης γλώσσας, η οποία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής μέχρι και το 2014/15). Από αυτές, οι εκατόν ογδόντα οκτώ (188) πιστωτικές μονάδες θα πρέπει να προέρχονται από τριανταεπτά (37) υποχρεωτικά μαθήματα του αναμορφωμένου Προγράμματος, με βάση τις αντιστοιχίσεις μαθημάτων του Παραρτήματος 9 του παρόντος, και τουλάχιστον 52 πιστωτικές μονάδες από τουλάχιστον δεκατρία (13) οποιασδήποτε κατηγορίας μαθήματα επιλογής του παλαιού Προγράμματος (γενικής ή ειδικής επιλογής) ή/και του αναμορφωμένου Προγράμματος (ΓΠ, ΔΣ, ΠΕ, ΕΛΕ), και πάλι με βάση το Παράρτημα 9 του παρόντος. Για το σκοπό αυτό, όλα τα πάσης φύσεως μαθήματα επιλογής, τόσο του παλαιού όσο και του αναμορφωμένου Προγράμματος Σπουδών, θεωρούνται ισοδύναμα, με τέσσερις (4) πιστωτικές μονάδες το καθένα. Ωστόσο, μεταξύ των δεκατριών (13) μαθημάτων επιλογής θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνονται τέσσερα (4) τουλάχιστον μαθήματα από οποιεσδήποτε διαφορετικές ενότητες μαθημάτων *ειδικής* επιλογής του παλαιού Προγράμματος ή/και από οποιεσδήποτε διαφορετικές ενότητες μαθημάτων *περιορισμένης* επιλογής (ΠΕ) του αναμορφωμένου Προγράμματος Σπουδών.

Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού του πτυχίου, ως τίτλου σπουδών, καθώς και ο τρόπος χαρακτηρισμού της συνολικής επίδοσης του φοιτητή σε αυτό καθορίζεται από την κείμενη νομοθεσία, όπως αυτή εξειδικεύεται από τις αποφάσεις της ΑΔΙΠ και της ΜΟΔΙΠ/ΑΠΘ. Ωστόσο, για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου και τη σύνθεση των αναγραφόμενων σε αυτό μαθημάτων γίνονται οι ακόλουθες διαφοροποιήσεις (με βάση τις προγενέστερες με αριθ. 61/30.10.1986, 331/15.5.2012 και 332/26.6.2012 αποφάσεις της Γ.Σ. του Τμήματος καθώς και τις με αριθ. 8/17.12.2013 και 21/1.7.2014 αποφάσεις της Γ.Σ. της Σχολής):

αα) Φοιτητής με ημερομηνία πρώτης εγγραφής από το ακαδημαϊκό έτος 2012/13 μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2014/15 δικαιούται, εφόσον αποφοιτήσει το αργότερο μέχρι τη λήξη του ακαδημαϊκού έτους 2017/18 (δηλ. εξεταζόμενος μέχρι και στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου 2018), να επικαλεσθεί την τυχόν προγενέστερη της θέσης σε ισχύ του παρόντος Κανονισμού επιτυχή εξέτασή του μέχρι και σε δύο (2) επιπλέον μαθήματα γενικής ή ειδικής επιλογής του παλαιού Προγράμματος από όσα είναι αναγκαία για τη συγκέντρωση πενήνταδύο (52) πιστωτικών μονάδων, δηλαδή δικαιούται να φθάσει μέχρι και τις εξήντα (60) κατ' ανώτατο όριο πιστωτικές μονάδες από μαθήματα επιλογής. Σε περίπτωση που έχει επιτύχει, πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος Κανονισμού, σε περισσότερα από δύο (2) τέτοια πρόσθετα μαθήματα επιλογής του παλαιού Προγράμματος, ο εν λόγω φοιτητής υποχρεούται να δηλώσει στην αίτηση ορκωμοσίας του ποια από αυτά επιθυμεί να μην προσμετρηθούν στον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου του. Αν δεν υποβάλει τέτοια δήλωση, θα προσμετρηθούν τα αναγκαία για τη

συγκέντρωση εξήντα (60) πιστωτικών μονάδων μαθήματα επιλογής στα οποία έχει επιτύχει με τον μεγαλύτερο βαθμό και, επί ισοβαθμίας, με τυχαία επιλογή από τη Γραμματεία.

ββ) Φοιτητής με ημερομηνία πρώτης εγγραφής από το ακαδημαϊκό έτος 1993/94 μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2011/12, δικαιούται, εφόσον διατηρεί κατά νόμο τη φοιτητική του ιδιότητα και αποφοιτήσει το αργότερο μέχρι τη λήξη του ακαδημαϊκού έτους 2017/18 (δηλ. εξεταζόμενος μέχρι και στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου 2018), να επικαλεσθεί την τυχόν προγενέστερη της θέσης σε ισχύ του παρόντος Κανονισμού επιτυχή εξέτασή του σε περισσότερα -χωρίς αριθμητικό περιορισμό- μαθήματα γενικής ή ειδικής επιλογής του παλαιού Προγράμματος, από όσα είναι αναγκαία για τη συγκέντρωση πενήντα (52) πιστωτικών μονάδων. Στην αίτηση ορκωμοσίας του ο εν λόγω φοιτητής δικαιούται να δηλώσει αν επιθυμεί να μην προσμετρηθούν κάποια από τα πρόσθετα αυτά μαθήματα στον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου του, διαφορετικά θα προσμετρηθούν όλα τα μαθήματα επιλογής στα οποία έχει επιτύχει.

γγ) Σε περίπτωση αποφοίτησης των παραπάνω (υπό αα, ββ) μετά τη έναρξη του ακαδημαϊκού έτους 2018/19 (δηλ. σε εξεταστική περίοδο μεταγενέστερη αυτής του Σεπτεμβρίου 2018), τα τυχόν επιπλέον ως άνω μαθήματα επιλογής του παλαιού Προγράμματος θα μπορούν να μνημονεύονται μόνο στο Παράρτημα του πτυχίου και δεν θα προσμετρώνται στο βαθμό ούτε στις πιστωτικές μονάδες του πτυχίου. Το ίδιο θα ισχύει και για τυχόν πρόσθετα μαθήματα επιλογής για τα οποία ο φοιτητής θα δηλώσει ότι επιθυμεί να μην προσμετρηθούν στον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου του (περ. αα, ββ) ή τα οποία, σε περίπτωση μη υποβολής τέτοιας δήλωσης, θα αποκλεισθούν από τη Γραμματεία ως υπεράριθμα (περ. αα).

ΑΡΘΡΟ 17^ο

Κατ' εξαίρεση διενέργεια επαναληπτικών μαθημάτων ή/και εξετάσεων

1. Η επαναληπτική διδασκαλία όλων των μαθημάτων Σύνθεσης (πρώην μαθημάτων Εμβάθυνσης) θα συνεχίσει να διεξάγεται κανονικά τόσο στο χειμερινό όσο και στο εαρινό εξάμηνο.

Ειδικά το μάθημα της Ποινικής Δικονομίας, εφόσον δηλωθεί κανονικά στο εαρινό εξάμηνο, εξετάζεται επαναληπτικά και στο χειμερινό εξάμηνο σε μόνιμη βάση, δηλ. και για αυτούς που θα εγγραφούν στο 1^ο εξάμηνο από το ακαδημαϊκό έτος 2015/16 και μετά.

Τα μαθήματα Περιορισμένης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΠΕ) θα προσφέρονται, ως μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής Ειδικών Γνώσεων (ΕΛΕ), τόσο στο χειμερινό όσο και στο εαρινό εξάμηνο, όπως προβλέπεται παραπάνω στο άρθρο 4 παρ. 3 περ. γ-δ, στο άρθρο 6 παρ. 1 και στο άρθρο 11 παρ. 2 του παρόντος.

Κατά τα λοιπά, αν δεν επιβάλλεται κάτι διαφορετικό με νόμο ή Υπουργική Απόφαση, οποιαδήποτε επαναληπτική διδασκαλία μαθήματος ή επαναληπτική εξέταση (πέραν αυτής του μηνός Σεπτεμβρίου) καταργείται με τη θέση σε ισχύ του παρόντος Κανονισμού, με την επιφύλαξη των ακόλουθων εξαιρέσεων:

2. Κατ' εξαίρεση, λόγω της μεταβολής της θέσης του μαθήματος Υ29. Διοικητικό Δίκαιο (Φορολογικό) από το εαρινό εξάμηνο (6^ο) στο χειμερινό εξάμηνο (3^ο), θα πραγματοποιηθεί επαναληπτική διδασκαλία του μαθήματος αυτού και κατά το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2017/18.

2. Ομοίως κατ' εξαίρεση, μόνο για τη διάρκεια των ακαδημαϊκών ετών 2015/16 και 2016/17, δηλαδή μέχρι και την εξεταστική Σεπτεμβρίου 2017, και μόνο για τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2014/15 θα συνεχίσει η διενέργεια επαναληπτικών εξετάσεων σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα και στα δύο εξάμηνα (χειμερινό-εαρινό), εφόσον αυτά δηλώθηκαν από τον φοιτητή κατά το εξάμηνο που διδάσκονται, επεκτείνοντας προγενέστερη σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος Νομικής (Γ.Σ. 8/11.6.2013).

ΑΡΘΡΟ 18^ο

Προαπαιτούμενα μαθήματα και ανώτατος αριθμός συμμετοχής

Τα μαθήματα που έχουν οριστεί στο άρθρο 1 παρ. 3 περ. β'-στ' του παρόντος ως προαπαιτούμενα για τη συμμετοχή και την εξέταση στα μαθήματα Σύνθεσης καθώς και ο ανώτατος αριθμός συμμετοχής φοιτητών στα μαθήματα επιλογής και διακλαδικά σεμινάρια που θα οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 του παρόντος δεν καταλαμβάνουν τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2014/15 (βλ. και Γ.Σ. 8/11.6.2013).

ΑΡΘΡΟ 19^ο

Τήρηση και αναθεώρηση του παρόντος Κανονισμού

1. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος υπόκειται στις προβλέψεις των κανονισμών του Ιδρύματος.

2. Εφόσον ο νόμος δεν προβλέπει διαφορετικά, ο παρών Κανονισμός μπορεί να συμπληρωθεί, να τροποποιηθεί ή και να αναθεωρηθεί οποτεδήποτε, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Σχολής, υποκείμενη στην έγκριση της Συγκλήτου του ΑΠΘ.

B) Παράρτημα 9.

Πίνακας αντιστοίχισης μαθημάτων για τους φοιτητές με ημερομηνία πρώτης εγγραφής από το ακαδ. έτος 1993/94 έως και το ακαδ. έτος 2014/15

1. Οποιος έχει επιτύχει στο υποχρεωτικό μάθημα του παλαιού Προγράμματος «Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου» (YB 01) ή θα επιτύχει στο μέλλον (και μετά την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου 2015) στο ομώνυμο μάθημα του αναμορφωμένου Προγράμματος (Y 5), θεωρείται ότι, πέραν του μαθήματος αυτού (Y 5), έχει επιτύχει με τον ίδιο βαθμό και στο υποχρεωτικό μάθημα του αναμορφωμένου Προγράμματος «Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου» (Y 1). Ωστόσο, αν ο φοιτητής το επιθυμεί, μπορεί να εξετασθεί στο νέο αυτό μάθημα για μία φορά, για βελτίωση βαθμού, χωρίς υποχρέωση παρακολούθησης του προβλεπόμενου στο άρθρο 1 παρ. 3 α του παρόντος Κανονισμού εκπαιδευτικού σεμιναρίου πληροφορικής.
2. Οποιος μέχρι και την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου 2015 έχει επιτύχει στο υποχρεωτικό μάθημα του παλαιού Προγράμματος «Εμπορικό Δίκαιο: Γενικό Εμπορικό-Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας» (YΓ 011), μεταφέρεται στο αναμορφωμένο Πρόγραμμα ως επιτυχών με τον ίδιο βαθμό στα δύο υποχρεωτικά μαθήματα του αναμορφωμένου Προγράμματος «Εμπορικό Δίκαιο – Γενικό Μέρος» (Y 10) και «Εμπορικό Δίκαιο-Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας» (Y 21). Ωστόσο, αν ο φοιτητής το επιθυμεί, μπορεί να κρατήσει το βαθμό για το «Εμπορικό Δίκαιο –Γενικό Μέρος» και να εξετασθεί για μια φορά στο «Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας» για βελτίωση βαθμού, δυνατότητα η οποία υφίσταται μέχρι την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου 2017. Αν ο φοιτητής μέχρι και την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου 2015 δεν έχει εξετασθεί επιτυχώς στο παλαιό ενιαίο μάθημα «Εμπορικό Δίκαιο: Γενικό Εμπορικό-Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας», οφείλει να εξεταστεί επιτυχώς στα δύο αυτά υποχρεωτικά μαθήματα του αναμορφωμένου Προγράμματος. Όποιος όμως μέχρι και την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου 2015 έχει επιτύχει στο μάθημα επιλογής του παλαιού Προγράμματος «Πνευματική Ιδιοκτησία» αλλά δεν έχει περάσει το παλαιό ενιαίο μάθημα «Εμπορικό Δίκαιο: Γενικό Εμπορικό-Δίκαιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας», θα μπορεί να εξετασθεί ειδικά για το μάθημα του αναμορφωμένου Προγράμματος «Δίκαιο Διανοητικής Ιδιοκτησίας» με ξεχωριστά θέματα, μόνο πάνω στο Δίκαιο της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, δυνατότητα η οποία υφίσταται μέχρι την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου 2017.
3. Οποιος μέχρι και την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου 2015 έχει επιτύχει σε ένα από τα δύο μαθήματα ειδικής επιλογής της Ενότητας Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου του παλαιού Προγράμματος, δηλαδή στο μάθημα «Φιλοσοφία και Μεθοδολογία του Δικαίου» (EE 43) ή στο μάθημα «Κοινωνιολογία του Δικαίου» (EE 44), ακόμη και κατά μετατροπή του εν λόγω μαθήματος από ειδικής σε γενικής επιλογής, μεταφέρεται στο νέο Πρόγραμμα ως επιτυχών με τον ίδιο βαθμό στο υποχρεωτικό μάθημα του νέου Προγράμματος «Μεθοδολογία Δικαίου» (Y 12). Σε αντίθετη περίπτωση οφείλει να εξετασθεί επιτυχώς στο υποχρεωτικό αυτό μάθημα του νέου Προγράμματος. Παράλληλα, όμως, αυτός που έχει επιτύχει στο μάθημα του

παλαιού Προγράμματος «Φιλοσοφία και Μεθοδολογία του Δικαίου» (**ΕΕ 43**) δεν επιτρέπεται να επιλέξει από το νέο Πρόγραμμα το μάθημα «**ΕΛΕ 66** Φιλοσοφία του Δικαίου», ενώ αυτός που έχει επιτύχει στο μάθημα του παλαιού Προγράμματος «Κοινωνιολογία του Δικαίου» (**ΕΕ 44**), δεν επιτρέπεται να επιλέξει από το νέο Πρόγραμμα το μάθημα «**ΠΕ 11**. Κοινωνιολογία του Δικαίου» = «**ΕΛΕ 51**. Κοινωνιολογία του Δικαίου». Τέλος, όποιος έχει επιτύχει και στα δύο παλαιά μαθήματα (στο ένα ως ειδικής και στο άλλο ως γενικής κατά μετατροπή), το μεν **ΕΕ 43** θα του αναγνωρισθεί ως το υποχρεωτικό μάθημα του νέου Προγράμματος «Μεθοδολογία Δικαίου» (**Υ 12**), το δε **ΕΕ 44** θα του αναγνωρισθεί ως «**ΠΕ 11**. Κοινωνιολογία του Δικαίου», αν του λείπει μάθημα ειδικής ή ΠΕ, διαφορετικά θα του αναγνωρισθεί ως «**ΕΛΕ 51**. Κοινωνιολογία του Δικαίου».

4. Όποιος μέχρι και την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου 2015 έχει επιτύχει σε ένα από τα δύο μαθήματα ειδικής επιλογής της Ενότητας Εργατικού και Κοινωνικού Δικαίου του παλαιού Προγράμματος, δηλαδή στο μάθημα «Συλλογικές σχέσεις εργασίας: Συνδικαλιστικές ελευθερίες, Συλλογικές διαφορές» (**ΕΕ 11**) ή στο μάθημα «Συλλογικές σχέσεις εργασίας: Συνδικαλιστικές ελευθερίες, Δίκαιο της Εκμετάλλευσης» (**ΕΕ 12**), ακόμη και κατά μετατροπή του εν λόγω μαθήματος από ειδικής σε γενικής επιλογής, μεταφέρεται στο νέο Πρόγραμμα ως επιτυχών με τον ίδιο βαθμό στο υποχρεωτικό μάθημα του νέου Προγράμματος «Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο» (**Υ 26**). Σε αντίθετη περίπτωση οφείλει να εξεταστεί επιτυχώς στο υποχρεωτικό αυτό μάθημα του νέου Προγράμματος. Τέλος, όποιος έχει επιτύχει και στα δύο παλαιά μαθήματα (στο ένα ως ειδικής και στο άλλο ως γενικής κατά μετατροπή), το μεν πρώτο θα του αναγνωρισθεί ως το υποχρεωτικό μάθημα του νέου Προγράμματος «Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο» (**Υ 26**), το δε άλλο θα του αναγνωρισθεί ως **ΠΕ**, αν του λείπει μάθημα ειδικής επιλογής ή ΠΕ, διαφορετικά θα του αναγνωρισθεί ως **ΕΛΕ**.